

*Individuelle forskelle og interventioner
på effektiv altruisme – en eksplorativ
undersøgelse*

Rapportens samlede antal tegn
(med mellemrum & fodnoter): 162606
Svarende til antal normalsider à 2400 tegn: 67,75

Thomas Mitchell Magnussen,
20165299

Studienummer: 10. Semester, Psykologi,
Speciale

Aalborg Universitet

Dato: 05-10-2022

Vejleder: Einar Baldvin Baldursson

Abstract

Background: Effective altruism seems to be a promising approach to solve some of the world's most pressing problems. Even more, it is a strange and fascinating observation, that human actors are willing to give money effectively to strangers, without any obvious benefits to the actor. This behavior leads to new questions in the research domain of altruism. **Objective:** This paper sought to contribute to the research domain by answering the following thesis question: “*What individual differences in human can explain the tendency to donate to EA in a charity context? And how can the decision be influenced by interventions with primings?*”. This led to the hypotheses that 1) primings to either future thinking or self-focus with dissonance could influence the choice of EA charity (Study 1 and 2) and 2) rationality or personality traits could influence the choice of EA charity (study 3). **Method:** 2 lab experiments and one survey outside the lab was carried out with a sample of students. **Results** The first experiment (study 1) found that priming to future thinking did not influence the choice of EA charity significantly. The second experiment (study 2) found that priming to dissonant self-focus did not influence the choice of EA charity. Using a survey prior to experiment 1 and 2, the final study (study 3) found that neither rationality nor personality traits influenced the choice of EA charity significantly, but the Openness trait did marginally. **Discussion:** More research is needed to shed light on the hypotheses and modifications to the measurements might be considered for future research.

Indholdsfortegnelse

1. INTRODUKTION TIL SPECIALET	1
1.1 GLOBALE PROBLEMER SOM GRUNDLAG FOR EA	1
1.2 HVORFOR EA?	3
1.3 EMPIRISK UNDERSØGELSE AF EA SOM FÆNOMEN	5
1.5 PROBLEMFOMULERING.....	6
1.6 DISPOSITION	7
KAPITEL 1: TEORI- OG BAGGRUND FOR SPECIALETS UNDERSØGELSE	8
DEL 1: 2.1 DEFINITION AF ALTRUISME	8
2.1.1 Gængse definitioner i litteraturen.....	9
2.1.2 Altruismen inddelt i "kategorier"	10
DEL 2: 2.2 EA I KONTEKST AF VELGØRENHED.....	11
DEL 3: 2.3 EA SOM FÆNOMEN VERSUS ANDRE PERSPEKTIVER PÅ ALTRUISME	13
2.3.1 Altruismens oprindelse: Ultimative perspektiver.....	14
2.3.2 Proximale perspektiver på altruisme	18
DEL 4: 2.4 TIDLIGERE FORSKNING I EA OG VEJEN TIL SPECIALETS FORSKNINGSDESIGN	20
2.4.1 Forskning i EA.....	21
2.4.2 Forskning i personlighedsmæssige dispositioners indflydelse på altruisme.....	28
KAPITEL 2: SPECIALTS UNDERSØGELSE.....	31
3.1 OVERBLIK AF UNDERSØGELSEN:	31
3.2 METODOLOGISKE OVERVEJELSER BAG FORSKNINGSDESIGNET"	32
3.2.1 Den eksperimentelle metodologi.....	32
3.2.2 Den eksplorative undersøgelse	33
3.2.3 Den analytiske fremgangsmåde	33
3.3 STUDIE 1.....	34
3.3.1 Metode	35
3.3.2 Resultater.....	39
3.3.3 Diskussion af studie 1	40
3.4 STUDIE 2.....	42
3.4.1 Metode	42
3.4.2 Resultater.....	44
3.4.3 Diskussion af studie 2	46
3.5 STUDIE 3.....	47

3.5.1 Metode	48
3.5.2 Resultater.....	52
3.5.3 Diskussion af studie 3	55
KAPITEL 4: GENEREL DISKUSSION	57
4.1 PRIMINGS EFFEKTER	57
4.2 INDIVIDUELLE FORSKELLES INDFLYDELSE PÅ EA.....	58
4.3 EA SOM MÅLING.....	59
4.4 ”BEGRÆNSNINGER” VED SPECIALET	61
5. KONKLUSION	64
REFERENCELISTE	1
APPENDIX A - FREMTIDSPRIMING	12
POSITIV FREMTID PRIMING, INSPIRERET AF BTPS	12
NEGATIV FREMTID PRIMING, INSPIRERET AF BTPS	13
APPENDIX B – MÅLING AF EA	15
APPENDIX C - KENDSKAB.....	16
APPENDIX D – CRT7+1.....	16
APPENDIX E – DISSONANS PRIMING.....	18
FREE-CHOICE OPGAVEN	19
FORCED-CHOICE OPGAVEN.....	21

1. Introduktion til specialet

Det er alment kendt at mennesker, såvel som andre dyrearter, hjælper hinanden på mange forskellige måder. Man kan tænke sig til alle mulige forskellige måder at hjælpe andre, såsom at gøre tjenester for sine nære bekendtskaber, forsørge sin familie, beskytte en tredjepart fra en trussel, eller donere penge til fattige gennem velgørenhed, samt en lang række andre former for hjælp. Overordnet kan de mange former for hjælpeadfærd omtales som prosocial adfærd (American Psychological Association, 2022). Under paraplybegrebet prosocialitet og prosocial adfærd eksisterer fænomenet *altruisme*, der kan anskues som en specifik form for prosocial adfærd (American Psychological Association, 2022).

Den primære interesse for dette speciale er imidlertid en specifik afgrening af altruismen, kaldet *Effektiv altruisme* (EA). EA er først og fremmest en social bevægelse og filosofi, der handler om at bruge videnskab og ræsonnement til at finde de mest effektive løsninger, der gavner mennesker og andre dyrearter (Macaskill, 2015). For at forstå EA som filosofisk standpunkt, er det væsentligt at præsentere og belyse de globale problemer som mennesket står overfor

1.1 Globale problemer som grundlag for EA

Med udgangspunkt i Macaskill (2015) kan det konstateres, at selvom der er sket en markant fremgang i økonomisk velstand hos mennesker, så er der også opstået en stor global økonomisk ulighed. Som eksempel vil en husstand med en årlig indkomst på blot 52.000 amerikanske dollars tilhøre top 1% af rigeste mennesker i verden. Selv en årlig indkomst per husstand på 11.000 dollars som ligger under den amerikanske fattigdomsgrænse vil placere en husstand blandt de 15% rigeste mennesker i verden (Macaskill, 2015). Der er altså en markant procent af verdens befolkning der lever i fattigdom. Ifølge Verdensbanken (VB) samt FN's 2020 rapport for verdensmålene for 2030, så estimeres det at 8,2-9,2% af verdens befolkning stadig lever i såkaldt *ekstrem fattigdom* (The World Bank, 2021; United Nations, 2020). Ekstrem fattigdom er karakteriseret ved at en husholdning har en daglig levestandard på ca. 1,90 US dollars, hvor man også har justeret for inflation og købekraft (Ord, 2020; The World Bank, 2021; United Nations, 2020). Det betyder altså, at mennesker i ekstrem fattigdom har en

levestandard, der svarer til at råde over 1,90 US dollars om dagen, hvis de boede i USA.

Fattigdom har generelt været faldende de sidste 30 år, men der er sket et tilbageslag. På baggrund af Covid-19 pandemien forventes antallet af ekstremt fattige at stige med yderligere 150 millioner mennesker (The World Bank, 2021; United Nations, 2020). Desuden advarer VB om ”*the new poor*”, som et resultat af både Covid-19 og klimaforandringer, hvor det estimeres at yderligere 68-132 millioner mennesker vil blive drevet ud i fattigdom, på grund af klimaforandringer (The World Bank, 2021). FN rapporterer at Covid-19 har skabt en økonomisk krise i verdens fattigste lande, som ikke er set siden den store depression i 1930’erne og mange års økonomisk fremgang potentielt kan gå tabt (United Nations, 2020). Både VB og FN rapporterer at det vil kræve en stor indsats at nå verdensmålet om at nedbringe ekstrem fattigdom i 2030 (The World Bank, 2021; United Nations, 2020). Macaskill (2015) har desuden fremhævet noget evidens, der peger på at økonomisk velstand hænger sammen med selvrapporert lykke. På tværs af lande ser det ud til at selvrapporert lykke på såkaldte *life-satisfaction skalaer* fordobles ved en fordobling i økonomisk velstand for en husstand. Ud fra Macaskills argument, er der grund grund til at tro, at mennesker der lever i ekstrem fattigdom, også har en væsentligt forringet livskvalitet, som resultat af deres økonomi alene.

Udover fattigdom, kan nævnes dyrevelfærd som et globalt problem. Omfanget af menneskeskabt dyrelidelse er massivt. I USA alene blev 9,2 milliarder dyr indespærret og slagtet i 2015 (Animal Charity Evaluator, 2016). Derfor må det antages at dette antal er langt større på verdensplan, hvor der foregår masseproduktion af kød som kan konsumeres af mennesker. Problemet er, at fabriksopdrættede dyr lider unødvendigt meget under disse vilkår bl.a. til fordel for lavere produktionsomkostninger (MacAskill, 2015). Udover dyrenes velfærd, så udgør produktionen af kød en stor procentdel af den samlede menneskeskabte CO2 udledning, hvor FN-organisationen FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) har estimeret at omkring 14,5% af den samlede udledning af drivhusgasser stammer fra den samlede kødproduktion (Gerber et al, 2013). Derfor udgør masseproduktionen af kød et globalt problem ud fra et dyreetisk og miljømæssigt perspektiv.

Som et tredje domæne af globale problemer, kan det fremhæves, at verden overfor potentielle trusler, der kan udslette menneskearten og andre dyrearter, hvilket betegnes som eksistentiel risiko (x-risk). Bostrom (2013) har defineret x-risk som: *”one that threatens the premature extinction of Earth-originating intelligent life or the permanent and drastic destruction of its potential for desirable future development”* (Bostrom, 2013, p. 15).

Eksempler på X-risk kan både være naturlige og menneskeskabte. Et eksempel på naturlige x-risici kan være supervulkanske udbrud eller stjerneeksplosioner. Ifølge Bostrom estimeres disse x-risks generelt til at være meget usandsynlige indenfor dette århundred. Tilgængæld er der betydelige usikkerheder forbundet med menneskabte x-risks. Menneskeskabte x-risks kan fx være klimaforandringer, brug af atomvåben, menneskeskabte pandemier og brug af biologiske våben (Ord, 2020). Derfor er der grund til at klassificere x-risks som et globalt problem, ligesom det er tilfældet med dyrevelfærd og fattigdom blandt mennesker.

1.2 Hvorfor EA?

Jeg har nu fremhævet nogle centrale globale problemer der forårsager lidelse og dødsfald blandt mennesker og dyr, samt belyst nogle x-risks, der kan udgøre en trussel mod alt eksisterende liv på jorden i fremtiden. Filosofer og andre mennesker, der tilslutter sig EA, er i høj grad optaget af disse problemer, da løsninger på disse problemer kan være blandt de mest effektive former for hjælp til mennesker og dyr i samtiden og fremtiden.

Der er derfor normative argumenter for, hvorfor mennesker bør prioritere at løse de globale problemer, hvor EA argumenteres for at være den rette tilgang til at finde de rette løsninger.

Argumenterne starter med afsæt i moralfilosoffen Peter Singer, der også er fortaler for EA. Singer har argumenteret for at rige samfund og privatpersonerne der lever i dem, er moralsk forpligtet til at bidrage økonomisk til de globale problemer i samtiden. Singer (2009) argumenterer for, at menneskers modvillighed til at donere, svarer til at lade et barn drukne i en sø, fordi man ikke ønsker at ødelægge sit tøj. Singer strækker sit argument yderligere, ved at sammenligne det at bruge økonomiske ressourcer på sig selv, er ligesom at gå forbi massevis af søer, hvor børn er ved at drukne, da muligheden for at redde dem er nemt tilgængelig gennem donationer. Forskellen er, at offeret ikke

er fysisk til stede, men udfaldet er det samme: Mennesker i rige lande er villige til at ignorere liv, der kunne være reddet, fordi de føler sig berettiget til at bruge økonomiske midler på sig selv og sine nærmeste, i en grad der rækker ud over deres basale behov (Singer, 2009). Dette er et moralfilosofisk argument for at flere *bør* donere. Effektive altruister vil, i forlængelse af Singer's ræsonnement, argumentere for at eksisterende donorer også har et ansvar for at donere deres midler til effektiv velgørehed. Herunder har William Macaskill argumenteret for at det er en moralsk forpligtelse at agere effektivt altruistisk, givet at et menneske har besluttet sig for at hjælpe. Han illustrerer det ved et eksempel med en brandmand der kun har tid til at hjælpe folk ud af et enkelt rum. Det ene rum indeholder 1 barn, mens et andet rum indeholder 10 børn. Brandmanden bør derfor prioritere det rum, hvor der er chance for at redde flest børn, som kan være 10 gange mere effektivt end at redde 1 barn (Macaskill, 2013).

Hvilken rolle spiller psykologien så ift. ovenstående? Den psykologiske forskning kan være med til at guide den praksis, der forsøger at intervenere og hjælpe mennesker, fx i klinisk praksis (Hill, 2009). På samme måde kan den psykologiske forskning være med til at guide EA som praksis i konteksten af velgørehed. Dette kan gøres ved at undersøge hvilke mekanismer der driver EA, samt interventioner, der kan få flere til at træffe effektivt altruistiske beslutninger, når der skal træffes beslutning om valg mellem forskellige velgørehedsinitiativer (Caviola, Schubert, & Greene, 2021). Det er derfor en motivation for at beskæftige sig med EA i indeværende speciale.

Det kan påpeges at der er en begrænsning i, at de argumenter, jeg har fremhævet, der understøtter EA, er en del af en normativ-filosofisk diskussion. Argumenterne beror primært på ræsonnement og tankeeksperimenter, der forudsætter at man accepterer præmisserne bag argumenterne. Disse argumenter er blevet præsenteret indledningsvist, da de understreger motivationen for at undersøge EA i dette speciale. Dog er min interesse mere specifikt at undersøge EA som psykologisk fænomen, hvilket bevæger sig væk fra en filosofisk normativ diskussion og over til en undren der kan belyses empirisk.

1.3 Empirisk undersøgelse af EA som fænomen

Den primære interesse er at forstå, hvad der driver nogle mennesker til at vælge EA fremfor andre alternativer i konteksten af velgørenhed. Lige netop velgørenhed er en interessant kontekst at undersøge menneskelig altruisme, fordi det er en kontekst, hvor en altruistisk aktør, donerer ressourcer til en fremmed modtager, uden aktøren kan forvente at gerningen bliver gengældt. Det er en kontekst, hvor mennesket demonstrerer villighed til at ofre ressourcer, for at gavne andre menneskers eller dyrearters velfærd. Indenfor velgørhedssektoren ses i stigende grad en tendens til at donere til velgørenhed. Organisationen Charity Navigator har rapporteret at donationer til velgørenhed udgjorde 2.1% af det amerikanske BNP i 2017. Det fremgår også at tendensen til donationer stort set kun er steget siden 1977, og derfor kan det forventes at tendensen fortsætter med at stige fremadrettet (Caviola et al., 2021; Charity Navigator, 2022). Dette er en væsentlig og endda besynderlig betragtning, fordi det udfordrer eksisterende perspektiver på altruisme, der antager en eller anden form for egennytte eller bytte-økonomi (jf. sektion 2.3.1). Der lader altså til at være tilfælde, hvor mennesket er villige til at ofre ressourcer til distante fremmede modtagere uden mulighed for at altruismen kan gengældes eller komme aktøren (donoren) til gode.

Endnu mere besynderligt bliver det, at nogle mennesker (donorer) er villige til at tilsidesætte velgørenhed, der har nogen som helst personlig tilknytning til donoren, for i stedet at vælge effektiv velgørenhed, der kan maksimere udbyttet for så mange individer indenfor menneskearten som muligt. Her er der tale om EA i kontekst af velgørenhed. Tendensen kan bl.a. konstateres i den øgede tilslutning til EA i de senere år, hvor nogle mennesker identificerer sig som ”effektive altruister” (Caviola, Schubert, & Nemirow, 2020; Caviola, Schubert, & Greene, 2021; Effective Altruism, 2020; MacAskill, 2015). Tendensen til EA vidner om, at nogle mennesker er villige til at træffe altruistiske beslutninger ud fra effektivitet fremfor intuition, fø. Ved at undersøge denne specifikke form for altruisme i konteksten af velgørenhed, kan der tilvejebringes nye indsigter i menneskelig altruisme.

Forskningsområdet i psykologien bag EA er forholdsvis nye og derfor beskedent (jf. sektion). Derfor er der 2 centrale spørgsmål som dette speciale vil være med til at udforske. Det første er, hvilke mekanismer, der kan give anledning til at nogle mennesker donerer til effektiv altruistisk velgørenhed. Her er jeg, igennem specialet, særligt interesseret i personlighedsmæssige dispositioner, såsom personlighedstræk, som potential forklaring på valg af velgørenhed. Ved at undersøge personlighedstræk kan det undersøges om nogle mennesker generelt er mere tilbøjelige til at vælge EA. Desuden er det interessant at undersøge om evnen til rationalitet (jf. sektion) forklarer valg af EA, da noget tyder på at EA bliver forbundet med rationalitet (uddybes i sektion 3.5). Ingen forudgående studier lader til at have undersøgt personlighedstræk og rationalitet i kontekst af effektiv velgørenhed, hvilket gør denne agenda unik ved specialet.

Udover at forstå hvilke personlige dispositioner, der driver effektiv altruistiske valg i kontekst af velgørenhed, så er specialet også interesseret i at undersøge om valget kan påvirkes gennem specifikke interventioner. Denne indsigt vil bl.a. kunne give indsigter til NGO-sektoren som praksis, herunder indenfor effektiv altruistisk velgørenhed, hvor man ønsker at flere donerer effektivt. Gennem eksperimentelle manipulationer med primings vil specialet forsøge at belyse om det er muligt at ændre donorens beslutningstagning (uddybes i sektion 3.2). Igen kan det fremhæves, at der ikke lader til at foreligge undersøgelser i primings, og hvilket er endnu en unik komponent ved specialet. Samlet set udmunder ovenstående overvejelser om specialets undersøgelse i følgende problemformulering

1.5 Problemformulering

Hvilke individuelle forskelle i mennesker kan forklare tendensen til at vælge EA i konteksten af velgørenhed? Og hvordan påvirkes beslutningstagningen gennem interventioner med primings?

1.6 Disposition

For at skabe overblik over specialets kapitler præsenteres nu en disposition der sætter rammen for specialet agendaer.

I første kapitel præsenteres et længere teori afsnit. Del 1 af teori afsnittet diskuterer altruismens definition, med udgangspunkt i en række eksisterende definitioner og konceptuelle kategorier af altruisme. Del 2 præsenterer EA, som er specialets primære fokus. Formålet er at uddybe rationale for EA og hvordan det kommer til udtryk i konteksten af velgørenhed. Del 3 fokuserer på EA som et psykologisk fænomen, der kan belyses empirisk. Her diskuteres, hvad der gør EA unikt fra andre dominerende perspektiver i litteraturen om altruisme og hvorfor de ikke ser ud til at kunne forklare EA adfærd. Del 4 præsenterer den forskning som er lavet omkring effektiv velgørenhed. Undervejs indgår en kritisk refleksion omkring forskningen og hvordan specialets empiriske undersøgelser indskrives og adskiller sig fra den eksisterende litteratur. Desuden fremhæves andet relevant baggrunds forskning som kan relateres til specialets empiriske undersøgelser.

I kapitel 2 præsenteres specialets empiriske undersøgelser, der udgør i alt 3 studier i form af 2 eksperimenter og en baggrundsundersøgelse der gik forud for begge eksperimenter. Hver af de 2 eksperimenter der havde fokus på en eksperimentel priming og en måling af effektiv velgørenhed. Det sidste studie belyser en baggrundsundersøgelse, der blev sendt ud til deltagerne forud for deres deltagelse i eksperiment 1 eller 2. I baggrundsundersøgelsen indgik målinger af de personlighedsmæssige prædispositioner (jf. sektion 3.5).

I kapitel 3 sammenfattes resultaterne af de 3 studier, der lægger op til diskussion af undersøgelsens design, samt implikationerne for fremtidig forskning.

Kapitel 1: Teori- og baggrund for specialets undersøgelse

Formålet med dette baggrundsafsnit er flertydigt. Afsnittets første agenda (del 1) er at belyse definitioner af altruismebegrebet samt litteraturens forskellige forsøg på at kategorisere altruisme i nogle underkategorier. Disse konceptualiseringer evalueres med henblik på at konstruere en brugbar definition af altruisme til resten af projektets forløb. Rationalet er, at det er væsentligt at vide hvad altruisme er og hvad det afgrænser sig til at belyse, da det er denne teoretiske tradition som EA udspringer fra.

Når en definition af altruisme er etableret, er teoriafsnittets næste agenda (del 2) at uddybe hvad EA er som fænomen, samt hvorfor det bliver anskuet som et fornuftigt normativ-filosofisk grundlag.

I del 3 præsenteres nogle alment accepterede teorier om altruisme i forskningslitteraturen. Der er fokus på at diskutere og evaluere hvorfor disse eksisterende perspektiver ikke kan forklare EA fyldestgørende, hvilket er et argument for at undersøge EA, da det kan fordre nye indsigter til eksisterende perspektiver på altruisme.

Til sidst præsenteres nogle forskningsmetodiske tilgange til altruisme, EA, og altruisme overfor personlighedstræk, som eksisterer i litteraturen. Formålet er belyse hvilken forskningstradition specialets undersøgelse udspringer fra og hvordan specialet kan bidrage til nye perspektiver gennem sin empiriske undersøgelse.

Del 1: 2.1 Definition af altruisme

Altruismebegrebet er vanskeligt at definere. Ydermere kan det være vanskeligt at skelne fra prosocialitet i litteraturen (Pfattheicher et al., 2021). Ifølge APA's begrebsordbog så er prosocial adfærd et overordnet domæne, hvorunder bl.a. altruisme og Kooperation er mere specifikke termer der hører under prosocial adfærd (American Psychological Association, 2022). Dette er en fin rammesætning, men prosocialitet, Kooperation og altruisme bliver alligevel ofte forvekslet (jf. sektion 2.3.1)

Der er manglende konsensus om, hvordan altruismefænomenet skal forstås (Feigin et al., 2014; Ramsey, 2016). Der hersker en løbende debat i litteraturen om, hvad det er, der motiverer altruistisk adfærd. Det har givet anledning til en lang række definitioner og underkategorier af altruisme. Samtidig er altruisme et interdisciplinært felt og derfor kan de forskellige inkonsistente forståelser af altruisme

gøre det svært at have en tværdisciplinær diskussion, hvor et bidrag fra et fagområde løser et spørgsmål omkring altruisme i et andet fagområde (Clavien & Chapuisat, 2013). Derfor vil jeg forsøge at belyse nogle gængse definitioner og kategorier og argumentere for specialets definition af altruisme.

2.1.1 Gængse definitioner i litteraturen

Altruisme blev oprindeligt populariseret af filosofen Auguste Comte (1798-1857), der definerede altruisme som et kontrastbegreb til egoisme. Comte anskuede altruisme som en dedikation til at hjælpe andre ud fra uselvsk motivation, der kunne skelnes fra selvsk motivation (Feigin et al., 2014; Online Etymology Dictionary, 2021).

Siden da og frem til nu har forskning i samtiden defineret og betonet altruisme forskelligt. Sammenfattet fra en række artikler så kan altruisme defineres som uselviske gerninger, som er intentionelle og frivillige, ud fra den primære motivation, at gerningen skal gavne andre individer (Batson et al., 2010; Dahl & Paulus, 2019; Dargan & Schermer, 2022; Feigin et al., 2014; Habashi et al., 2016). Det kan indebære at øge andres velfærd, forstået som at hjælperen skaber positive psykologiske eller kropslige forandringer hos modtageren eller hjælper modtageren med at nå et mål (Dahl & Paulus, 2019). Desuden bliver altruisme forbundet med, tendensen til at ofre egne personlige interesser, helt eller delvist for at gøre noget godt for andre og uden forventning om at gerningen bliver gengældt (Clavien & Chapuisat, 2013; Dargan & Schermer, 2022; Habashi et al., 2016). Altruisme kan også forstås som et trade-off mellem at varetage egne interesser og interessen i at hjælpe andre. Hjælp kan komme til udtryk ved at hjælperen bruger tid på at gøre andre tjenester, donerer monetære beløb, eller donerer organer eller blod (Ben-Ner & Kramer, 2011). Altruisme kan også indebære at forsørge og beskytte andre (Dargan & Schermer, 2022). Ud fra den sammenfattede definition inkluderes altså elementer af intention, uselvskhed, at øge andres velfærd, og selvofring af egne interesser i form af at bruge tid på at hjælpe med tjenester og donere ressourcer, beskytte eller forsørge andre. Det er altså tydeligt at definition betyder mange forskellige ting i forskningslitteraturen. En gennemgående fællesnævner for forståelserne af altruisme lader til at være betoningen af hjælpeadfærd, samt at have den primære (uselviske) motivation at hjælpen skal gavne andre. Jeg vil argumentere for at den sidste betoning er problematisk, hvilket vil blive uddybet i følgende afsnit.

2.1.2 Altruismen inddelt i ”kategorier”

Udover at definere altruisme, har nylig litteratur forsøgt at identificere forskellige ”kategorier” af altruistisk adfærd. Fx har Clavien og Chapusiat (2013) argumenteret for at evolutionære forklaringer tilhører kategorien ”*reproduktiv altruisme*”, der dækker over altruistisk adfærd, der øger modtagerens fitness og permanent nedsætter aktørens egen fitness. Ramsey (2016) har kritiseret denne kategorisering for at være misvisende. Ramsey hævder i stedet for at fitness er en generel værdi som er medfødt i organismen. Fitness værdien opgøres over individets samlede livstid ud fra medfødte træk i samspil med et givent miljø. Derfor kan enkelte handlinger ikke ”sænke” eller ”øge fitness” så fitnessværdien ”varierer”. Ramsey foreslår i stedet at kalde det ”*biologisk altruisme*”, hvor der er tale om et altruistisk adfærdsrepertoire hos en aktør som har medvirket til at øge den samlede fitness hos modtagerens over dens levetid. Her ses altså nogle kategorier, der forsøger at indfange et aspekt af altruisme, der har fokus på aktørens altruistiske *adfærd*.

På den anden side kan fremhæves nogle kategorier som betoner motivationen bag adfærden en større betydning. Her er bl.a. blevet forslået kategorien ”*psykologisk altruisme*”, der optræder flere steder i litteraturen (Feigin et al., 2014; Ramsey, 2016). Psykologisk altruisme bliver defineret som altruistiske handlinger, der udelukkende er motiveret af at forbedre andres interesser og velfærd (Clavien & Chapusiat, 2013; Dahl & Paulus, 2019; Piccinini & Schulz, 2019). Psykologisk altruisme er desuden aktørfokuseret, fordi det dækker over de individuelle præferencer og målsætninger individet har for at handle altruistisk. I forlængelse af ”psykologisk altruisme” ses en masse begreber i litteraturen, der forsøger at skelne mellem ”pseudoaltruisme vs. Sand altruisme” (Feigin et al., 2014) ”Intentionel vs. Konsekvensfokuseret altruisme” (Pfattheicher et al., 2021) samt patologisk altruisme (Oakley, 2013). Disse kategorier har tilfælles, at de egentlig ikke lægger op til en undersøgelse af adfærd, men af intentionen bag adfærden.

Jeg vil argumentere for, at disse kategorier er overflødige. Der er ikke behov for en inddeling af ”biologisk vs. psykologisk altruisme” fordi psykologisk altruisme er et unødvendigt begreb, der ikke studerer altruistisk adfærd, men betoner mekanismerne, der ligger bagved en adfærd. ”Biologisk altruisme” lægger derimod op til at undersøge adfærden, som har en evolutionær historik (jf. 2.3.1), hvilket specialet også anser som det centrale ved altruisme, men dette kan blot betegnes som altruisme uden yderligere tillægsord. Det som kan siges at være særligt ved altruisme, er at det er adfærd, som adskiller sig fra andet prosocial adfærd ved at betone gevinsten eller nytten til modtageren som sker

på bekostning af- eller uden nogen umiddelbar gevinst til aktøren. Specialet definerer altså altruisme som følgende:

Altruisme er al hjælpeadfærd, der primært eller alene gavner modtageren

Denne definition afgrænser altruisme til at omhandle en specifik form for prosocial adfærd, hvor reciprocitet ikke er det primære, men det er selve nytten til modtageren der er det unikke ved altruisme. Denne definition kan således indfange hjælpeadfærd som ikke ser ud til at gavne aktøren, herunder velgørenhed og effektiv altruisme. Definitionen udelukker til gengæld ikke, at motivationen bagved altruistisk adfærd kan studeres, men i stedet foreslår at disse mekanismer ikke er lig med altruisme. Fx vil det blive argumenteret senere (jf. sektion 2.3.2), at empati i nogle sammenhænge kan være en mekanisme, der motiverer altruistisk adfærd. Intention, motivation og lignende kan derfor sagtens studeres som forudsætninger for en altruistisk adfærd, men her argumenterer jeg for, at det ikke er altruisme, men mekanismer, der kan ligge til grund for altruistisk adfærd. Dette muliggør at fænomener kan skelnes fra hinanden. Definitionen undgår desuden problemer forbundet med begrebsforvirring, hvor der argumenteres for ”pseudoaltruisme vs. sand altruisme”, ”intentionel vs. konsekvensfokuseret altruisme”, samt patologisk altruisme, som alle behandler altruisme som en motivation fremfor en adfærd.

Del 2: 2.2 EA i kontekst af velgørenhed

Ud fra foregående definition af altruisme, kan EA altså ses som en altruistisk adfærd, der maksimerer udbyttet for så mange modtagere som muligt. Men denne adfærd er også drevet af nogle normative argumenter, som det blev præsenteret i indledningen (jf. sektion 1.2). I denne del uddybes, hvordan EA kommer til udtryk i konteksten af velgørenhed og hvilke normative idéer der ligger bagved i dette domæne.

EA baserer sig på spørgsmålet om, hvordan mennesker kan gøre den størst mulige positive forskel for levende organismer, og benytte evidens og omhyggeligt ræsonnement til at finde et svar (jf. indledningen). Rationalet udspringer af det faktum, at det oftest ikke er intuitivt, hvilke interventioner der gavner flest (MacAskill, 2015; Singer, 2015).

EA som filosofisk grundlag vedrører mange domæner, der handler om at gavne verden. Derfor afgrænser denne præsentation sig til at forstå EA i kontekst af velgørenhed (kortfattet: EA velgørenhed).

EA velgørenhed skal forstås som en effektiv altruistisk tilgang til at donere til velgørenhed. Men heri er det væsentligt at gøre klart at det udspringer af et normativt-filosofisk standpunkt om, at individer der donerer til velgørenhed, bør donere til velgørehedsorganisationer, der formår at gøre den største forskel. Dette baserer sig typisk på interventioner, der enten kan forventes at redde flest liv (*expected value*), eller som redder flest liv på nuværende tidspunkt (omkostningseffektivitet). Eller som Berman et al (2018) formulerer det: *“Thus, just as an investor aims to maximize the financial return of each dollar invested, donors should aim to maximize the social welfare returns of each dollar donated”* (p. 834). Det normative standpunkt baserer sig på, at der kan dokumenteres en væsentlig stor forskel mellem velgørehedsorganisationers effektivitet (Caviola, Schubert, Teperman et al., 2020; Caviola et al., 2021; MacAskill, 2015). Et eksempel på sådan en forskel kan illustreres ved følgende eksempel: Det estimeres at koste ca. 50 USD for at foretage en kirurgisk operation i 3. verdenslande imod øjenssygdommen Trakom, der gør mennesker blinde. Det koster derimod 50.000 USD at træne en førerhund i USA til at hjælpe én person, som allerede er blind (Caviola et al., 2020). Begge interventioner er rettet mod en fælles problemstilling, men den omkostningsmæssige forskel, samt udbyttet af interventionerne er markant forskellige. En anden måde at stille dette eksempel op, er valget mellem at træne 1 førerhund eller redde 1000 mennesker fra at blive blinde af Trakom for den samme pris (Caviola et al., 2020). I praksis har det ledt til etableringen af velgørenhedsevaluators (*“meta-charities”* if. Gabriel 2017), såsom Givewell og Giving What We Can, hvis mål er at vejlede befolkningen i hvilke velgørehedsorganisationer og formål som er mest effektive at donere til (Gabriel, 2017). Ud fra denne konstatering har EV et overvejende utilitaristisk filosofisk ræsonnement, om at det er ønskværdigt at eksisterende donorer allokere deres donationer til de velgørehedsorganisationer, der forbedrer velfærden for flest individer globalt set. Utilitarismens centrale fokus er, hvordan man gennem cost-benefit-analyser kan skabe maksimal lykke for flest mulige mennesker, og derfor vægtes langsigtede resultater. Utilitarisme minder om pragmatisme, der generelt har fokus på det der virker kortsigtet, men til forskel fra pragmatisme, så har utilitarisme fokus på det der virker langsigtet. Utilitarisme handler om kerneværdier, og om at gøre det bedste for flest mulige mennesker, og moralfilosofien tager derfor højde for de kompromisser der uundgåeligt skal indgås imellem grupper, der har konfliktende interesser (Greene, 2013).

Så EV er som udgangspunkt drevet af nogle moralfilosofiske antagelser knyttet til at donere til velgørenhed. Dette er således fundamentet, og kan være en motivation, der driver nogle til at udvise EA adfærd i kontekst af velgørenhed. For indeværende speciale var det imidlertid interessant, om nogle

mennesker demonstrerer EA adfærd uden nogen umiddelbar indsigt i rationalet bag EA. Er nogle mennesker mere tilbøjelige til at vælge EA alternativer til velgørenhed, der baserer sig på omkostningseffektivitet, og i så fald, hvad ligger til grund for dette valg og kan det påvirkes? Dette er nogle af de overvejelser som har givet anledning til undersøgelsen af EA i indeværende speciale (uddybes i sektion 2.4, samt i kapitel 2).

Del 3: 2.3 EA som fænomen versus andre perspektiver på altruisme

Specialets fokus tager nu et skridt tilbage fra den normative-filosofiske vinkel på EA og læner sig over på sit empiriske ben, hvor fokus er på at forstå EA adfærd som fænomen. Det kan konstateres at nogle mennesker foretrækker og endda advokerer for EA velgørenhed, hvor andre ikke gør, hvilket gør dette til en særlig form for altruisme. Formålet med følgende sektion er at belyse, hvorfor EA-velgørenhed er et unikt fænomen, der adskiller sig fra gængse forståelser af altruistisk adfærd. Dette belyses ved at se nærmere på dominerende perspektiver på altruisme og evaluere deres styrker og svagheder ift. at forklare altruistisk adfærd. Det gennemgående argument er, at ingen eksisterende modeller forklarer EA adfærd og alt altruisme i et domæne potentielt modarbejder altruisme i et andet.

Jævnført tidligere argumentation om, at altruisme kategorier er problematiske, så vil jeg argumentere for at en bedre analyse kan foretages med udgangspunkt i Timbergen's 4 spørgsmål: ultimative og proksimale forklaringer (eller analyseniveauer). De ultimative forklaringer behandler spørgsmål om hvordan et system er evolutionært udviklet over tid (også kaldet fylogeni), samt hvorfor det har udviklet sig (også kaldet funktion). Proksimale perspektiver behandler spørgsmål om ontogeni, dvs. hvordan systemet udvikles over organismens levetid, samt mekanisme, dvs. hvordan systemet opererer på bestemte tidspunkter (Kurzban et al., 2015; Nesse, 2018). Med de ultimative perspektiver søges altså at forstå *hvorfor* altruisme er udviklet i mennesker. Med de proksimale perspektiver søges at forstå *hvordan* altruisme virker og kommer til udtryk. Jeg anvender denne distinktion mellem ultimative og proksimale forklaringer på altruisme for at skelne mellem de perspektiver der forsøger at forklare altruismen evolutionære oprindelse (de ultimative forklaringer) og de perspektiver der forsøger at forstå mekanismerne, der driver altruisme (de proksimale forklaringer). Jeg vil undervejs argumentere, hvorfor de eksisterende ultimative og proksimale forklaringer er begrænset i deres forklaringsevne af EA som fænomen.

2.3.1 Altruismens oprindelse: Ultimative perspektiver

Udgangspunktet for den følgende præsentation er, at altruisme, ligesom andre psykologiske fænomener er komplekse og opstået som modifikation af forudgående fænomener som har været mindre komplekse, da evolution kun kan modificere det som går forud for noget andet (Baldursson, 2020, p. 115). De følgende repræsenterer netop forudgående mekanismer i form af den evolutionære baggrund for at forskellige arter, og herunder mennesker, besidder egenskaben til at hjælpe. Med evolution forstås de karakteristika i populationer som nedarves over tid og generationer (Sapolsky, 2017).

Nyere evidens for at altruismen har en fylogenetisk historik kan bl.a. findes i Warneken og Tomasello's forskning, der demonstrerer en iboende altruisme hos spædbørn, samt komparativ forskning der viser altruistisk adfærd i beslægtede dyrearter (Warneken & Tomasello, 2009). Forskningen peger på, at spædbørn der blot er 1 år gamle er altruistiske fra naturens side, selv ved fraværet af åbenlyse sociale gevinster. Der er specifikt blevet forsket i børns demonstration af *instrumentel hjælp*, som er børns evne til at opfatte at en aktør er ude af stand til at opnå et mål, så barnet handler altruistisk for hjælpe aktøren i denne proces, uden nogen umiddelbar gevinst til barnet selv. Spædbørn har gennem en række forskningsdesigns demonstreret en frivillighed til at stoppe en aktivitet for at hjælpe en voksen, hvis målet for den voksne er tydeligt nok for barnet. I forskningen har man desuden kontrolleret for forventningen om at få en belønning og fundet, at børnene i de fleste tilfælde hjælper uafhængigt om de får en belønning eller ej, og at belønning ikke leder til mere hjælpeadfærd. Det lader derfor til at børn demonstrerer en tidlig iboende motivation for at hjælpe (Warneken & Tomasello, 2009).

Komparativ psykologisk forskning har demonstreret en lignende, men begrænset, tendens til altruisme i chimpanser, som er tæt beslægtet med mennesker. Dog lader det til at den hjælpens målsætning skal være meget konkret og tydelig før chimpansen demonstrerer villighed til at hjælpe, fx ved at overrække et objekt til en person som tydeligt udviser behov for at få fat i efter objektet. Dette fund er både blevet demonstreret i laboratorier og naturlige miljøer, i chimpanser som både er opdrættet og som ikke er opdrættet, og det ser ud til at chimpanserne ikke søger efter en umiddelbar belønning, ligesom det er tilfældet i forskningen med spædbørn (Warneken & Tomasello, 2009). Andre forskere har imidlertid fremhævet, at børns hjælpeadfærd er betinget, fx af præference for indgrupper og reciprocitet (Wynn et al., 2018). Den foreløbige præsenterede forskning kunne tyde på, at hvis hjælpeadfærd kommer til udtryk før socialisering af spædbarnet, så har altruisme en fylogenetisk historik. De

følgende perspektiver forklarer altruisme ud fra en sådan evolutionær historik, hvor det også vil fremgå at altruismen, i mange tilfælde, lader til at være betinget.

Altruismens evolution kan præsenteres med udgangspunkt i Darwins oprindelige idé om naturlig selektion, der omhandler, at gener der øger individets fitness vil akkumulere i populationer, hvilket leder organismer til at udvise adfærd, der maksimerer deres fitness (Kurzban et al., 2015). Fitness forbindes af mange med såkaldt *inklusive fitness* som er summen af individers indflydelse på egen reproduktive succes (*direkte fitness*) og deres pårørendes reproduktive succes (*indirekte fitness*). Det er særligt den indirekte fitness som er relevant ift. altruisme. Den mest almindelige måde at drage nytte af indirekte fitness er gennem adfærd der hjælper pårørende. Denne proces kaldes også kin selektion. Kin selektion (eller kin altruisme) er en kooperativ strategi, hvor individer hjælper pårørende som deler gener fra fælles forfædre. Ved at individet har hjulpet sine pårørende har det muliggjort, at individet har kunne videregive sine gener og derved opnå indirekte fitness (West et al., 2007). Det operer ud fra den præmis, at individer deler grader af samme genom, så jo større procentdel af genomet der deles, jo tættere beslægtede er individerne (Sapolsky, 2017). Hamilton (1964) formulerede en simpel ligning, kendt som Hamiltons regel, der forklarer hvordan altruisme kan favoriseres til beslægtede individer: $rb - c > 0$, hvor r er graden hvor beslægtet aktøren og modtageren er (*relatedness*), b er den tillagte reproduktive fordel til individet der modtog den altruistiske gerning, og C er den reproduktive (fitness) omkostning for den altruistiske aktør (Hamilton, 1964). Ud fra Hamilton's formel vil altruistisk adfærd altså være afgjort af graden af aktørens og modtagerens genetiske slægtskab, samt at udbyttet for modtageren opvejer omkostningen for aktøren.

Kin selektion understøttes i høj grad af at meget altruistisk adfærd ser ud til at være rettet mod pårørende. Tværkulturelt kan ses at relationer indenfor familien er et væsentligt aspekt af den menneskelige tilværelse. Mennesker investerer forbløffende mange ressourcer i genetisk relaterede afkom, og dette er specielt gældende for kvinder (i pattedyrs kategorien generelt. Dette kan eksemplificeres ved de 9 måneders graviditet kvinder skal gennemgå, samt det biologiske design der fx tillader at give mælk, der indeholder kalorier samt andre fordele for spædbarnet. Der er desuden mange andre adfærdsmæssige adaptationer designet til at moderen drager omsorg for sit afkom (Kurzban et al., 2015).

Generelt ser slægtskab ud til at øge samarbejde og reducere konflikt, hvilket understøttes af empiri, der viser at børn er i meget større risiko for mishandling og barnemord i husholdninger med ikke-pårørende (fx bonusforældre) sammenlignet med genetisk pårørende (Kurzban et al., 2015).

Kin selektion kan altså forklare altruistisk adfærd rettet mod en eller flere modtagere der er genetisk beslægtet med aktøren, fx familie eller nære venner som aktøren har en alliance med eller lignende tilknytning til (Kurzban et al., 2015). Men gennem dette perspektiv kan bemærkes en udeblivende forklaring på altruisme rettet mod en modtager som ikke er kin. Her kan inddrages idéen om Greenbeards, der har bidraget til en forståelse at indirekte fitness kan opnås ved samarbejde med ikke-beslægtede individer, som har det samme kooperative gen (Hamilton, 1964). Greenbeards henviser til et illustrativt eksempel om individer med et fælles gen, der koder for et grønt skæg ville facilitere kooperativ adfærd mellem individerne, som deler genet for det grønne skæg (West et al., 2007). Det grønne skæg behøver ikke nødvendigvis være eksplicit. Det fælles gen kan fx give anledning til præference for et bestemt miljø, hvilket som resultat vil få individer, som deler genet, til at finde sammen i det givne miljø og starte en kooperativ gruppedannelse (West et al., 2007). Generne skal altså kode for en kooperativ adfærd og en mekanisme, der sikrer at individerne med genet kan identificere hinanden og derved danne grupper. Mennesker er imidlertid ikke særligt gode til at identificere biologisk beslægtede individer, sammenlignet med andre dyr. Det giver anledning til at mennesker identificerer sig med hinanden ud fra meget tilfældige fænotyper, som giver anledning til gruppedannelse der går ud over kin selektion (Sapolsky, 2017). Dette er blevet understøttet af *social identitetsteori*, som har demonstreret at grupper kan dannes mellem mennesker ud fra arbitrære træk (Abrams & Hogg, 1998).

Det kan bemærkes, at de foreløbige ultimative forklaringer sætter lighedstegn mellem altruisme og kooperation. Teorierne beskæftiger sig i høj grad med at forstå gruppedannelse. Kin selektion ser ud til at forklare diskrimination af altruistisk adfærd således at individer hjælper hinanden ud fra graden af slægtskab. Altruistisk adfærd er således en mekanisme der sørger for at fx en moder faktisk er villig til at ofre ressourcer for sit barn. Greenbeard perspektivet, bidrager så til en forståelse af, at mennesker er villige til at ofre ressourcer på fremmed ud fra arbitrære træk der giver anledning til gruppeidentifikation mellem individer.

Det er vigtigt at påpege at både kin selektion og Greenbeard effekter er teorier der bygger på matematiske modeller. De er derfor bud på observerede adfærd som let kan forklares af individers relatedness (r). De udmærker sig derfor som argumenter for at altruistisk adfærd i mange tilfælde favoriserer familie med beslægtede genetik. Der skal dog ikke findes mange eksempler før begrænsningen af disse evolutionære forklaringer kommer til syne i forståelsen af altruisme. Kin selektion har fx svært ved at forklare det faktum, at mennesker er villige til at adoptere børn ind i deres familier, blive plejeforældre for udsatte børn mv.

I kontekst af velgørenhed har hverken kin selektion eller greenbeard effekten. Man kunne måske med green-beard effekten argumentere for at nogle mennesker ville vælge at donere til en NGO, der støtter en

sag som giver anledning til social identifikation. Således kunne donationer til kræftens bekæmpelse ses som et biprodukt af green-beard effekten, ved at en donor identificerer sig med et offer ud fra at offeret har kræft og donoren selv har haft kræft tæt inde på sig eller sin familie. Dette vil dog være ren teoretisk spekulation, hvor man går langt for at fitte en teori til en observation. Samtidig vil den resterende donationsadfærd som kan observeres hos mennesker fortsat mangle forklaring. Herunder er effektiv velgørehed (EV) et fænomen som ikke kan forklares af genetisk slægtskab eller gruppeidentifikation. Det skyldes at EV favoriserer velgørehed, der maksimerer udbyttet for så mange mennesker som muligt, uafhængigt af formålet. Det udfordrer derfor grundantagelsen om at altruisme i alle tilfælde afgøres af aktørens slægtskab til- eller gruppeidentifikation med modtageren.

Det er relevant at inddrage Robert Trivers teori om reciprok altruisme (RA). RA foreslog at altruisme mod en fremmed kunne være blevet favoriseret af naturlig selektion. Rationalet var, at hvis en aktør udviste altruistisk adfærd overfor en fremmed så ville den midlertidige omkostning i aktørens fitness kunne opvejes af en langsigtet fitness gevinst ved at modtageren gengældte den altruistiske adfærd i fremtiden til aktøren i fremtiden (Trivers, 1971). RA kan også opsummeres ved følgende: *"I will scratch your back, if (and only if) you scratch"* (Sapolsky, 2017). Der er derfor også nogle betingelser der går forud for RA. Chancen for en RA interaktion er størst hvis (1) der er mange altruistiske situationer i altruisternes levetid (2) når altruisten gentagne interagerer med den samme gruppe individer og (3) når omkostning og gavn for den gensidige altruisme er nogenlunde lige mellem de altruistiske parter (reciprok aktør og modtager) (Sapolsky, 2017; Trivers, 1971).

RA kunne potentielt forklare altruisme i kontekst af velgørehed, hvis man anskuer RA som en gennemsnitlig adfærd i en population ud fra en normalfordeling af altruisme. Her kunne antisocial adfærd ses som den ene ekstrem på spektret, hvor donoradfærd til velgørehed og særligt EV kunne anses som den anden ekstrem med RA i midten, hvor der indgås et kompromis mellem de 2 ekstremer. Problemet er, at de 3 betingelser for RA ikke opfyldes i en kontekst af (effektiv) velgørehed. Der er ingen interaktion med individer og der er ingen reciprok ligevægt mellem omkostning og gavn mellem aktør og modtager.

Samlet set tyder det på, at de dominerende ultimative perspektiver på altruisme ikke kan forklare altruisme i kontekst af (effektiv) velgørehed. Altruisme ser ikke ud til altid at kunne forbindes med Kooperation (indirekte eller direkte reciprocitet) som er karakteristisk ved de dominerende evolutionære perspektiver, da der ikke eksisterer et reciprok forhold i fitness, når det handler om velgørehed. Denne observation åbner for, at der skal findes alternative teorier og modeller, der kan tilvejebringe en fyldestgørende ultimativ analyse af adfærd relateret til velgørehed og særligt EV og EA i det hele taget.

2.3.2 Proksimale perspektiver på altruisme

I det følgende vil jeg præsentere og diskutere nogle perspektiver på systemer i psyken, der driver altruistisk adfærd. Disse perspektiver er ”proksimale”, fordi de forsøger at beskrive hvilke mekanismer, der ligger bagved den altruistiske adfærd hos mennesker, som kan observeres i samtiden. Der lader til at være en bred konsensus om, at empati er en central mekanisme, der guider altruistisk adfærd (Batson et al., 2010; de Waal, 2008). Derfor vil afsnittet se nærmere på og evaluere empati som forklaring på altruistisk adfærd.

Empati er imidlertid omdiskuteret med flere perspektiver på fænomenet, ligesom det er tilfældet med altruisme. Empati kan uddybes til et omfang, der rækker udover specialens kapacitet. Dog er det relevant at inddrage en forståelse af empati, da der i forskningsfeltet omkring altruisme er bred enighed om at empati anses for at være en af de vigtigste mekanismer, der driver altruisme. Herunder er Batsons empati-altruisme-hypotese et dominerende perspektiv som vil blive evalueret (Batson et al., 2010; Feigin et al., 2014). Først er det dog relevant at se nærmere på hvad empati er.

Empatiens definition er omdiskuteret ligesom altruismens definition (jf. sektion 2.1). Et review af Cuff et al (2016) har oplistet 43 forskellige definitioner. Et eksempel på en definition fra listen er: ”*The act of perceiving, understanding, experiencing, and responding to the emotional state and ideas of another person.*” (Barker, 2008, p. 141 if. Cuff et al 2016). Definitionen rummer både elementer af en affektiv og kognitiv komponent hos aktøren. Nogle definitioner understreger den affektive komponent, andre den kognitive, mens de fleste inkluderer begge komponenter (Cuff et al., 2016). Empati forstås blandt nogle forskere som et differentieret koncept fra andre associerede koncepter, mens andre forskere behandler det som en samlebetegnelse, der dækker over de associerede koncepter såsom sympati og medfølelse (*compassion*). En væsentlig uenighed i forskningen vedrører, hvorvidt empati er et kognitivt eller affektivt koncept, eller begge. *kognitiv empati* er når individet kan forstå følelser og tanker hos en anden. Fænomenet forveksles i nogle sammenhænge med *theory of mind* (Bloom, 2016; Bloom, 2017; Cuff et al., 2016; Preston & de Waal, 2002). *Affektiv empati* er derimod beskrevet som en oplevelse af emotioner, ved at individet oplever, eller tror det oplever, et andet individs følelser (Bloom, 2016; Cuff et al., 2016).

En forståelse af empati kan med fordel inkludere både den kognitive og affektive komponent af empati. De Waal (2008) forklarer empatiens fylogenetiske baggrund, ved at empati kan være startet ved evnen hos dyr til at vække ”følelsesmæssig smitte”, som vækker en automatisk følelsesmæssig impuls

hos en modtager. Eksempler vedrører børn der græder, hvilket kan lede omsorgspersoner til at reagere på barnets behov. Dette vidner om at indenfor visse dyrearter, herunder mennesker, har vi et basalt system indlejret som giver anledning til at vi kan adoptere andres følelsesmæssige tilstande (de Waal, 2008). Dette basale niveau kunne således være ”emotionel empati”. Det næste evolutionære trin kan så have givet anledning til ”sympatisk bekymring” som kan sættes lig med den kognitive empati. Sympatisk bekymring gør individer i stand til at forstå, baggrunden og konteksten for andres emotioner (de Waal, 2008). Evne til perspektiv-tagning og mere komplekse sociale egenskaber ved kognitiv empati kan således være forudsat af den mere basale ”emotionelle empati”.

2.3.2.1 Empati som forklaring på altruisme

Empati er blevet forslået som en mekanisme, der kan ligge til grund for hjælpeadfærd de Waal (2008). Hertil kan nævnes Empati-altruisme hypotesen (EAH), der foreslår, at empati er den primære motivation, der leder til altruistisk adfærd (Batson et al., 2010; Bloom, 2017; Fang et al., 2019; Feigin et al., 2014). *Negative state-relief (NSR)* modellen er blevet forslået blev oprindeligt forslået af forskeren Cialdini og kolleger som en alternativ forklaring på EAH (Batson et al., 2010; Baumann et al., 1981). NSR foreslår, at det er aktørens ønske om at ophæve modtageren lidelse, der motiverer altruistisk adfærd, da aktøren derved kan opnå en følelses-opløftende belønning eller en reduktion af egne negative emotioner (Batson et al., 2010; Baumann et al., 1981). Når aktøren registrerer en modtagers lidelse, så vækker det empati-inducerede negative emotioner hos aktøren, der forsøges lindret ved at agere altruistisk overfor modtageren (Batson et al., 2010; Baumann et al., 1981; Feigin et al., 2014).

Den første begrænsning som kan udpeges ved de ovenstående perspektiver er, at de anskuer empati som en mekanisme, der driver altruistisk adfærd, uden præcision om, hvilken adfærd der er tale om. Empati virker som en fornuftig forklaring på visse former for altruistisk adfærd. Umiddelbart giver de Waals analyse af empati mening ift. at kunne forklare altruistisk adfærd, hvor der er tale om et offer i nærområdet som kan identificeres, og/eller som har genetisk slægtskab til aktøren (de Waal, 2008), hvilket stemmer overens med principperne om kin selektion. Empati kan derfor tænkes at spille en rolle i altruistisk adfærd rettet mod kin, samt andre individer som aktøren identificerer som en del af en gruppe gruppe. (jf. sektion 2.3.1). Den basale mekanisme ”emotionel smitte” (eller emotionel empati), kan desuden ligge til grund for nogle former for altruistisk adfærd i kontekst af velgørenhed. Som det vil fremgå senere i specialet, så har forskning fundet, at mange mennesker foretrækker velgørenhed, der har fokus på identificerbare ofre (jf. sektion 2.4.1.1), initiativer i nærområdet

(2.4.1.3) eller katastrofer (jf. 2.4.1.2). Det er blevet foreslået at disse former for velgørenhed vækker emotionel empati i højere grad end fx statistiske dødstal for ofre (Bloom, 2017; Slovic, 2010)

Empati som forklaring på altruisme har imidlertid også mødt kritik. Paul Bloom (2016; 2017) har fremhævet at empati kan lede mennesker til at hjælpe irrationelt. Bloom tager udgangspunkt i en definition af empati som *”The act of experiencing what you believe others are experiencing”* (Bloom, 2017, p. 24). Blooms kritik retter sig derfor mod den emotionelle (affektive) komponent af empati. Ifølge Bloom, skaber den emotionelle empati en ”spotlight-effekt”, hvor individet kun kan forholde sig til få menneskers lidelse, fremfor mange menneskers lidelse. Individet har altså nemmere ved at forholde sig til en enkelt person fremfor en hel befolkning, hvilket begrænser individet i at forholde sig til problemer som er numeriske (Bloom, 2016; Bloom, 2017). Bloom har desuden argumenteret at altruisme ikke forudsætter emotionel empati. Han fremhæver andre mekanismer kan drive folk til at hjælpe, herunder skam, skyld, medfølelse og personlighedstrækket agreeableness. Bloom fremhæver fx forskning der viser at målinger af empati ikke er forbundet med bestemte former for hjælpeadfærd. Fx viser forskning i organdonation, at organdonorer ikke scorer højere på empati tests end andre (Bloom, 2016). Blooms kritik er i begrænset omfang relevant. Kritikken er radikal ift. foreslå at empati ikke fordrer hjælpeadfærd overhovedet, hvor det sagtens kan argumenteres at emotionel smitte (emotionel empati) er en væsentlig komponent i forskellige former for hjælpeadfærd på tværs af dyrearter (jf. de Waal, 2008). Der hvor Blooms kritik er berettiget, er analysen af, at empati lader til at fordrer nogle former for hjælp (gennem spotlight-effekten), hvor andet hjælpeadfærd begrænses. Herunder er EA adfærd er oftest forbundet med en ”numerisk” tilgang til hjælp, da fokus er på at hjælpe så mange som muligt. I disse tilfælde ser altruisme ikke ud til at være drevet af empati. Så EA adfærd og emotionel empati kan altså argumenteres for at være modpoler. Derfor bliver spørgsmålet ubesvaret om, hvad der driver mennesker til EA adfærd. Det er i høj grad disse proksimale mekanismer, som specialets undersøgelse vil forsøge at identificere (jf. kapitel 2).

Del 4: 2.4 Tidligere forskning i EA og vejen til specialets forskningsdesign

I dette underafsnit introduceres den eksisterende psykologiske forskning i EA, samt andre relevante områder for dette speciale. Formålet er at diskutere forskningstraditionen, med henblik på at

præsentere de kritiske overvejelser, der ligger til grund for det forskningsdesign, som undersøgelsen i indeværende speciale har implementeret (jf. kapitel 2).

2.4.1 Forskning i EA

EA er et forholdsvist nyt forskningsområde indenfor psykologien, hvor dets første review udkom i 2021 (Caviola et al., 2021). Forskningen i EA tager udgangspunkt i præmissen om, at effektivitet er ønskværdigt i altruistiske domæner, såsom velgørenhed. Det er den samme normative præmis, som har motiveret indeværende speciales undersøgelse (jf. indledning). Det er dog væsentligt at påpege en distinktion mellem specialets undersøgelse og den eksisterende forsknings normative fokus. Den eksisterende forskning i EA har en tendens til at indlejre normative standpunkter i empiriske undersøgelser af EA. Et eksempel kan være, at mange af de mekanismer, der lader til guide menneskers præference for velgørenhed, som ikke er effektive, bliver betegnet som ”forhindringer” til EA (Caviola et al., 2020). Dette sprogbrug kan siges at have implicite normative antagelser om, at disse mekanismer kan kategoriseres som ”rigtige” og ”forkerte”. Fx kunne det argumenteres, at empati fordrer nogle former for altruistiske adfærd, men samtidig er modpol til EA adfærd. Forskningen i EA lader dog til at klassificere denne mekanisme i en normativ ”forkert” kategori, fordi den ikke guider mennesker til at donere effektivt. Et andet eksempel er, at der i EA-psykologiens forskningsprogram er en *a priori* forståelse af, at der kan knyttes en række *kognitive biases* til menneskers beslutningstagning, når de donerer til andet velgørenhed end EA velgørenhed (se fx Caviola et al 2014; 2021). Jeg vil argumentere for, at man skal være påpasselig med at lade normative overvejelser guide forskningsprogrammet og dertilhørende forskningsdesigns. Det skyldes, at der kan blive stillet forsknings spørgsmål, som guides af de forkerte teorier. Det er fx et problem at forhåndsantage at kognitive biases guider adfærd, som ikke er effektivt altruistisk. Kognitive biases kan knyttes til system 1 processer i *dual-proces teorien*, hvor det antages at EA er udtryk for rationel tænkning, som kan knyttes til system 2 processer (Toplak et al., 2014). Problemet er, at denne hypotese aldrig er blevet testet. Empirisk kan det altså endnu ikke konstateres at effektiv altruistisk beslutningstagning i velgørenhed er et udtryk for rationel tænkning.

Derfor tager specialets undersøgelse et trin tilbage, med en mere eksplorativ tilgang til nogle af de fænomener, der kan ligge bag menneskers valg af EA velgørenhed. Herunder vil rationalitet indgå i specialets undersøgelse, hvilket vil blive uddybet senere (jf. kapitel 2). Dette kan bidrage til et mere oplyst grundlag at basere fremtidige hypoteser på i EA forskningsprogrammet.

Jeg vil nu skitsere, hvordan EA velgørenhed hidtil er blevet undersøgt i psykologisk forskning. Da fænomenet er forholdsvist nyt, så har det endnu ikke været genstand for særligt meget forskning. Gennemgående er det karakteristisk for de fleste studier, at de tager udgangspunkt i en beslutningssituation i et eksperimentelt miljø. Deltagerne vælger typisk vælge mellem 2 eller flere alternativer til velgørenhedsorganisationer eller formål. Ofte vil karakteristika for den ene type velgørenhed være, at det er det mest effektive valg, hvoraf de resterende alternativer vil være mere ”ineffektive” valg, ud fra et omkostningseffektivt synspunkt. Nogle forsøgsdesigns tager udgangspunkt i deltagerens egen beslutning, mens andre designs tager udgangspunkt i, at deltagerne vurderer andres beslutninger. Desuden tager forskningen udgangspunkt i fiktive velgørenhedsorganisationer og hypotetiske donationer (Bergh & Reinstein, 2021; Berman et al., 2018; Caviola et al., 2014; Caviola et al., 2020; Caviola et al., 2020). Formålet med en sådan måling af EA ser ud til at være en simulation af de dilemmaer, som mennesker ofte skal tage stilling til, hvis de beslutter sig for at ville donere til velgørenhed. Markedet for velgørenhed rummer så mange alternativer, at donoren må træffe beslutninger baseret på tilgængelige informationer om de forskellige velgørenhedsalternativer. Derfor ses ofte i de eksisterende forsøgsdesigns at donoren får en kort beskrivelse af de forskellige alternativer, fx: *“One charity, Hunger Care in Africa, was described as providing micronutrients for children in Africa, and for each \$100 donated, this charity could feed five children for a month. A second charity, Jump Start Your Community, was described as training and educating the homeless in Mary’s community, and for every \$100 donated, this charity could provide 2 hr of job training to one homeless person”* (Berman et al., 2018, p. 836).

Det kan bemærkes, at der indtil nu ikke lader til at foreligge studier, der måler effektiv velgørenhed med udgangspunkt i virkelige velgørenhedsorganisationer. Ofte benævnes organisationerne med fiktive navne eller bogstaver, såsom *charity A* og *B* (Caviola et al., 2020). Denne observation har ledt til en implementering af 2 virkelige velgørenhedsorganisationer i specialets forskningsdesign (jf. kapitel 2). Rationalet er at komme nærmere et reelt scenarie, hvor mennesker skal vælge mellem velgørenhed. Desuden giver det mening at følge den eksisterende forskningstradition med at implementere 2 alternativer. Dette skyldes, at alternativerne kan måles som et udtryk for hver sin ekstrem på en skala der måler graden af EA. Det betyder, at det ene velgørenhedsalternativ er et udtryk for en modpol til det andet velgørenhedsinitiativ som er mere effektivt. Det gør det muligt at måle graden af EA på en likert skala. Fx kan man spørge en forsøgsparticipant, hvilken velgørenhedsorganisation deltageren helst vil donere til på en 7 point skala, hvor 1 = ”helt klart alternativ 1” (ineffektiv velgørenhed), til 7 =

”helt klart alternativ 2” (effektiv velgørehed) (Caviola et al., 2020). På den måde er det muligt at se om en given variabel giver anledning til en højere eller lavere score. Det gør det også muligt at se om en eksperimentel manipulation, såsom primings, kan flytte et gennemsnit på skalaen hen imod større eller lavere grader af effektiv velgørehed. Derfor vil disse overvejelser blive implementeret i en måling af EA i specialets undersøgelse (jf. kapitel 3).

Umiddelbart lyder det simpelt, at man blot kan konstatere, at en velgørehed er mere effektiv end en anden og derved det bedste alternativ. I virkeligheden er det dog mere nuanceret. Ofte vil det alternative ”ineffektive” valg i forsøgsdesignet være et udtryk for noget, der modvirker præferencen for at donere effektivt. I nedenstående præsenterer jeg nogle af de mekanismer som den eksisterende forskning har identificeret som giver anledning til at deltagere i lavere grad vælger effektive velgørehedsalternativer.

2.4.1.1 Identifiable-Victim effekten

identifiable-victim effekten (IV-effekten) dækker over tendensen til, at mange mennesker, ser ud til at prioritere hjælp til enkelte identificerbare individer, fremfor en masse uidentificerbare individer. (Caviola et al., 2020; Slovic, 2010). Affekt, herunder empati (jf. sektion 2.3.2), ser ud til at være mekanismer, der forklarer IV-effekten, da statistiske tal for massedrab ikke formår at fremvække følelser hos mennesker, hvilket resulterer i, at mennesker ikke udviser den samme grad af altruistisk adfærd (Slovic, 2010). Der er en del litteratur i psykologien, der understøtter at affekt er afgørende for individets motivation til at handle altruistisk. Fx er der forskning på, at følelser som empati, sympati, compassion, tristhed, medlidenhed, samt lidelse spiller en væsentlig rolle i motivationen for at hjælpe andre (Batson et al., 2010; Bloom, 2016; Bloom, 2017; Slovic, 2010). IV-effekten kan altså forklare, at mange mennesker vil favorisere velgørehed, der appellerer til affekt gennem visuelle cues, eksempelvis med eksplicitte billeder af ofre. Det kan også forklare at nogle mennesker foretrækker at blive planfædre og donere til et enkelt offer, som ofte befinder sig i et fattigt område i verden. Eksisterende forskning ser ud til at understøtte at forsøgspartagere foretrækker velgørehed der trigger IV-effekten, fremfor et EA alternativ (Caviola et al., 2020).

2.4.1.2 Katastrofehjælp

Mennesker ser ud til at have en tendens til at donere mere til katastrofehjælp, i stedet for kontinuerlige problemer i verden (Caviola et al., 2020). Katastrofehjælp leder mange donorer til at prioritere disse alternativer, uafhængigt om donationerne vil gøre en forskel. Det er ikke et udtryk for at en katastrofe aldrig kan være genstand for effektiv velgørenhed, men katastrofer leder ofte mennesker til at donere ineffektivt. En katastrofe i et rigt land vil betyde, at landet har større chance for selv at kunne håndtere katastrofen økonomisk, versus en katastrofe i et fattigt land, hvor landet har brug for økonomisk hjælp for at kunne løse katastrofen. Samtidig ser det ud til, at EA velgørenhed oftere vedrører kontinuerlige problemer, såsom prioritering af at løse de mest dødbringende sygdomme på verdensplan, der lader til at gå ud over mange flere ofre end det er tilfældet ved katastrofer (MacAskill, 2015). Årsagerne til menneskers prioritering af katastrofehjælp er dels præferencebaseret og overbevisningsbaseret, idet mennesker både har en præference for denne type donationer og fordi de tror, det er det mest effektive formål at donere til. Det kan bl.a. skyldes at velgørenhed til katastrofehjælp ofte får en høj medie-dækning (Caviola et al., 2020).

Tendensen til at prioritere katastrofer er blevet understøttet af, at nogle mennesker har demonstreret en tendens til at donere til det velgørenhedsformål, der senest vækkede affekt i donoren. Huber et al. (2011) demonstrerede, at hvis deltagere blev eksponeret for en sekvens af katastrofer, så ville det være den seneste eksponering, der modtog flest donationer fra deltagerne (Huber et al., 2011).

2.4.1.3 Lav social distance

Mennesker i rige lande ser ud til oftest at prioritere velgørenhed, der fokuserer på lokale områder fremfor fjerne og fremmede områder, hvilket er et fænomen som kan kaldes ”*social distance*” (Caviola et al., 2020). En forklaring kan være, at mennesker ofte har en præference for at hjælpe dem som er socialt og fysisk tætte. Desuden kan mennesker have en overbevisning om, at det er lettere at hjælpe de ofre som er i nærområderne, fremfor dem som befinder sig i de fjerne områder. Samtidig er der implikationer for, at mennesker vurderer andres donordadfærd ud fra graden af social distance (Caviola et al., 2020). Det er fx blevet demonstreret, at donordadfærd, der vurderes af observatører, bliver vurderet som moralsk uacceptabelt i højere grad, jo større den sociale distance er mellem donor og modtager (Law et al., 2022). Dette fund relaterer sig også til den følgende mekanisme vedrørende konformitet og social status, hvor effektive altruistiske alternativer til velgørenhed ikke lader til at blive socialt belønnet af observatører.

2.4.1.4 Konformitet og social status

Nogle fund peger på, at menneskelig donordfærd påvirkes af *konformitet*, forstået som en social tilpasning til en gruppe, som er en prævalent egenskab blandt mange dyrearter (Jaeger & van Vugt, 2022). Det er bl.a. blevet demonstreret ved, at mennesker ser ud til at være mere villige til at donere, hvis de tror, at andre også donerer (Jaeger & van Vugt, 2022). Denne tendens er også blevet demonstreret ved, at individer justerer deres donationsbeløb efter et estimat, baseret på hvor meget andre mennesker, der donerer i det sociale miljø (Hysenbelli et al., 2013; Pătra et al., 2019). Det betyder også, at normer der fordrer mere ineffektive alternativer til velgørenhed, giver anledning til at flere donerer ineffektivt. Nogle studier peger på, at EA ikke lader til at blive socialt belønnet. Det er blevet demonstreret, at når deltagere skal observere og vurdere altruistisk adfærd, så ser de ud til at vurdere, hvor omkostningsfuldt det var for hjælperen at være altruistisk, fremfor hvor meget gerningen hjalp offeret. Det betyder også at følelser ofte bliver højere socialt belønnet end økonomiske smarte valg (Jaeger & van Vugt, 2022).

2.4.1.5 Administrationsomkostninger

Mennesker ser ud til at have fokus på administrationsomkostninger fremfor omkostningseffektivitet som er et primært element i effektiv velgørenhed. Administrationsomkostninger forstås som de omkostninger, der er forbundet med at drive en velgørenhedsorganisationen og udføre dets arbejde. Omkostningseffektivitet er effekten af en velgørenhedsorganisations arbejde relativt til dens omkostninger. Det svarer til, at jo flere liv der kan reddes per krone doneret til en velgørenhedsorganisation, jo højere omkostningseffektivitet (Caviola et al., 2014).

Menneskers fokus på lave administrationsomkostninger ser ud til at hænge sammen med, at mange tror at administrationsomkostninger er forbundet med lavere omkostningseffektivitet, selvom dette ikke er tilfældet i praksis. Høj omkostningseffektivitet ser derimod ud til at være forbundet med højere administrationsomkostninger (Caviola et al., 2020; Caviola et al., 2021). Årsagen er, at effektiv velgørenhed ofte brugere flere penge på infrastruktur, såsom at rekruttere det rette personale til at løse en opgave (Caviola et al., 2020; Caviola et al., 2021). Det er fx blevet demonstreret at deltagere viser tendens til at evaluere faktorerens indflydelse på omkostningseffektivitet baseret på, hvor let de pågældende faktorer er at evaluere, på trods af at faktorerne i praksis viste sig at være underordnet for omkostningseffektivitet (Caviola et al., 2014). Dette fund kan overføres til

administrationsomkostninger, da det er en forholdsvis nemt tilgængelig egenskab at vurdere omkostningseffektivitet ud fra, men samtidig også en underordnet faktor (Caviola et al., 2014).

2.4.1.6 Risikoafvigende adfærd

Mennesker har tendens til at undgå velgørenhed, der har en lille chance for at opnå stor indflydelse. Årsagen kan være, at mennesker er risikoafvigende og generelt foretrækker en mere sikker løsning fremfor en usikker løsning som kunne lede til en uønsket effekt (Caviola et al., 2020). Risikoafvigende adfærd (*risk aversion*) kan lede mennesker til at foretrække ineffektiv velgørenhed, fordi effektiv velgørenhed i nogle tilfælde måles ud fra det økonomisk princip om *expected value*. Dette kan lede donorer til at foretrække velgørenhed, der redder 1 liv med sikkerhed, fremfor velgørenhed der har 10% chance for at redde 100 liv. Dette er en ineffektiv prioritering, ud fra det kan forventes at sidstnævnte velgørenhed kan forventes at redde 10 gange flere liv i et langsigtet perspektiv (Caviola et al., 2021).

2.4.1.7 Splitning af donationer

Der er evidens, der peger på, at mennesker der præsenteres for 2 velgørehedsorganisationer, hvor den ene er mere effektiv end den anden, ofte vælger at splitte donationer i stedet for at give alt til den mest effektive velgørehedsorganisation (Caviola et al., 2020). Det er blevet spekuleret at denne tendens kan være præferencedrevet af menneskers retfærdighedsfølelse af at forskellige velgørehedsformål bør vægtes lige højt. En anden forklaring kan være, at mennesker kan have en forestilling om, at det er mest effektivt at splitte donationerne mellem forskellige formål, selvom det ene velgørehedsformål i praksis redder mange flere liv end det andet (Caviola et al., 2020).

2.4.1.8 Donorloyalitet til velgørehedsorganisationer

Mennesker vælger sjældent de mest effektive velgørehedsorganisationer fra den store mængde af organisationer på verdensplan. Dette skyldes muligvis at mennesker ofte har en stærk præference for visse organisationer og desuden ikke har kendskab til, hvilke organisationer, der bliver vurderet til at have den højeste omkostningseffektivitet (Caviola et al., 2020). Det er fx blevet demonstreret, at nogle mennesker ikke udviser øget præference for effektiv altruisme, selvom forsøget gør det let at sammenligne velgørehedsorganisationernes omkostningseffektivitet (Berman et al., 2018).

De ovenstående mekanismer, der giver anledning til præferencer og overbevisninger, der ikke stemmer overens med EA velgørehed, kan ses som nogle bud på, hvordan man kan implementere et velgørehedsalternativ, der repræsenterer en lav grad af effektiv altruistisk adfærd på en skala. Det har givet anledning til nogle overvejelser om hvordan EA skal operationaliseres i specialets undersøgelse. Herunder kan det bemærkes, at målingen af EA er særligt sensitiv afhængigt af de indholdsmæssige beskrivelser af velgørehedsalternativerne som forsøgspartageren præsenteres for. Det væsentlige her, er at forskellige alternativer til velgørehed giver anledning til forskellige skala dimensioner. Denne pointe giver anledning til, at jeg vil argumentere for en uundgåelig begrænsning, når der skal operationaliseres en måling af EA, hvilket er, at EA adfærd ikke lader til at være et fænomen, der kan måles på en enkelt dimensional skala. Der er i højere grad tale om mange dimensioner af effektiv altruistisk adfærd, som er afhængige af konteksten. Fx kan der være forskel på om velgørehed er relateret til fattigdom, sundhed, dyrevelfærd mv. eller om der er tale om velgørehed, frivilligt arbejde som effektiv altruist, eller at implementere EA principperne til at guide sin karriere (se fx 80000hours, 2022). Derfor er validiteten af en EA-måling begrænset af de dimensioner som implementeres, mens andre må udelades. Det åbner imidlertid en mulighed for at være afgrænset og nøjagtig i operationaliseringen af EA som fænomen (se også sektion 4.3).

I overvejslen af en EA-måling for indeværende speciales undersøgelse, indgik spørgsmålet om, hvordan man kunne simulere EA i en dansk kontekst. Det blev spekuleret at EA pt. er et ukendt alternativ til velgørehed og derfor vil være en ny idé for de fleste danske individer. Der er fx først for nyligt blevet lanceret en dansk donorside til effektiv velgørehed (Giveeffektivt, 2022). Derfor kunne det være interessant at simulere, hvordan individet træffer en beslutning, når individets introduceres til en ukendt idé (EA), som skal opveje imod eksisterende og velkendte alternativer. Derfor søger specialets måling af EA, at simulere et underliggende valg mellem det ukendte (EA velgørehed) overfor det velkendte (ineffektiv velgørehed).

En anden overvejelse vedrører, hvordan forsøgspartageren identificerer det effektive alternativ. Her har nogle studier benyttet en beskrivelse af det effektive velgørehedsalternativ som indeholder en appel til objektive vurderinger om omkostningseffektivitet foretaget af tredjeparter. Det betyder, at deltagerne får at vide, at det ene velgørehedsalternativ (fx velgørehed A) er blevet vurderet til at være mere omkostningseffektivt end et andet alternativ (fx velgørehed B), ud fra en vurdering

foretaget af en velgørehedsevaluator (fx GiveWell) (Caviola et al., 2020; Caviola et al., 2020) (jf. sektion 3.3.1).

Fordelen ved at anvende denne komponent i målingen af EA, er at det afspejler en eksisterende praksis indenfor EA, hvor velgørehedsevaluators bliver anvendt til at overbevise mennesker, om at de bør donere deres midler effektivt baseret på velgørehedsevaluators analyser. Derfor er brugen af velgørehedsevaluators en fornuftig komponent i målingen af EA, fordi den afspejler den praksis, der søger at få flere mennesker til at donere effektivt baseret på velgørehedsevaluators anbefalinger (se fx Giv Effektivt, 2022; Givewell, 2022). Denne måling kan også forbindes med en underliggende dimension af autoritetstroskab. Så spørgsmålet bliver om forsøgsdeltageren er villig til at donere effektivt baseret på autoritetsappeller.

Samlet set vil undersøgelsen i indeværende speciale altså anvende en måling af EA i kontekst af velgørehed, der kunne afspejle 2 væsentlige subdimensioner. Den ene dimension er, det ukendte versus det velkendte, og den anden dimension er autoritetstroskab. En yderligere kritisk diskussion af denne operationalisering kan findes i kapitel 3 (jf. sektion 4.3)

På trods af, at der eksisterer forskning i personlighedstræk og deres sammenhæng med altruisme, så har specialet ikke kunne identificere forskning, der specifikt undersøger sammenhængen mellem personlighedstræk og EA. Derved kan altså observeres et potentiale for at undersøge et uudforsket domæne indenfor altruismen. Eksisterende forskning i EA har haft fokus på at finde tendenser, der generelt forhindrer mennesker i at donere effektivt altruistisk, såsom de præferencebaserede og overbevisningsbaserede forklaringer som blev præsenteret tidligere i specialet (jf. sektion 2.4.1). Disse undersøgelser har dog ikke taget højde for, at der kan være individuelle forskelle mellem mennesker, som giver anledning til, at nogle mennesker udviser tendenser til at donere effektivt.

2.4.2 Forskning i personlighedsmæssige dispositioners indflydelse på altruisme

Det næste forskningsdomæne, som er relevant at belyse, er forskningen i relationen mellem individuelle forskelle og altruisme. Med individuelle forskelle menes de personlighedsmæssige dispositioner og egenskaber som individet besidder uafhængigt af den specifikke undersøgelse. De dispositioner som er interessante for specialets undersøgelse, er dels personlighedstræk og rationel tænkning. Der lader imidlertid ikke til at forelægge studier, der har belyst en sammenhæng mellem disse personlighedsdispositioner og effektiv velgørehed (eller EA i det hele taget). Derfor er den mest beslægtede forskning sammenhængen mellem personlighedstræk og altruisme.

Forskningen i personlighedstræk og altruistisk adfærd er begrænset (Guo et al., 2018). Hidtil har studier primært benyttet *femfaktormodellen (FFM)* til at forstå personlighed i relation til altruisme (Dargan & Schermer, 2022). *FMM*, eller *big five*, er den mest empirisk understøttede personlighedsmodel i psykologien (Costa, Paul & McCrae, 1992). Modellen er tilvejebragt, på baggrund af en leksikal strategi, hvor de væsentligste personlighedskarakteristikker er blevet identificeret gennem forskellige sprog. Disse karakteristikker har vist sig at korrelere med hinanden gennem statistisk faktoranalyse, hvor 5 dimensioner af personlighedstræk har vist at være robuste, og udgøre FFM (Ashton & Lee, 2007). Disse 5 personlighedsdimensioner udgør: *extroversion* (fx *udadvendt versus stille og genert*), *agreeableness* (fx *høflig, sympatisk versus assertiv*), *conscientiousness* (fx *pligtopfyldende, hårdtarbejdende versus doven*), *openness to experience* (fx *imaginær, intellektuel versus overfladisk, traditionel*) og *neuroticism* (fx *afslappet vs. ængstelig*) (Ashton & Lee, 2007; Costa & McCrae, 1992; Oda et al., 2014). Empirien bag femfaktormodellen er blevet indsamlet gennem *the NEO inventories*, som er spørgeskemaer med udsagn, som respondenterne scorer på en likert skala fra ”meget uenig” til ”meget enig”. Spørgeskemaerne er både blevet udformet som selvrapporteringskema og som observationsskema, som er blevet valideret og anvendt omfattende siden 1980’erne (Costa & McCrae, 1992).

Siden femfaktormodellen, har nogle forskere foreslået en variation af FFM kaldet HEXACO-modellen (Ashton & Lee, 2007). HEXACO-modellen blev udarbejdet på baggrund af, at de 5 faktorer fra FFM ikke lod sig replikere ud fra leksikale studier i bestemte lande (fx Italien). I stedet viste sig at optræde 6 faktorer gennem faktoranalyse, som kunne dokumenteres i mindst 12 lande (Ashton & Lee, 2007). HEXACO adskiller særligt sig fra FFM ved at introducere honesty-humility trækket (H) (Ashton & Lee, 2007, Fang et al., 2019). De 6 dimensioner i modellen er *honesty-humility (H)*, *emotionality (E)*, *extroversion (X)*, *Agreeableness (A)*, *Conscientiousness (C)* og *Openness to Experience (O)*. Emotionality repræsenterer i nogen grad mange af de samme karakteristika som Neuroticisme i Big five, men adskiller sig bl.a. ved at have mere fokus på items der repræsenterer frygt, sentimentalitet og emotionalitet end fx vrede, som indgår i neuroticisme. Desuden er emotionality mindre ”patologisk” i sit indhold end neuroticisme ser ud til at være (Lee & Ashton, 2008). Derudover indeholder Agreeableness-dimensionen også vrede i HEXACO, som i FFM tilskrives neuroticisme-trækket (Ashton & Lee, 2007).

Modellen bliver, ligesom ved femfaktormodellen, operationaliseret gennem et selvrapporteringsinstrument, hvor der også kan indgå observatørskemaer. Instrumentet kaldes HEXACO Personality Inventory Revised (Ashton, Lee, & de Vries, 2014). HEXACO er i de senere år blevet adopteret i

stigende grad til undersøgelse af forskellige fænomener, herunder politiske overbevisninger og akademisk succes (Ashton et al., 2014).

I det følgende præsenteres nogle af de fund som har koblet personlighedstræk fra FFM og HEXACO med altruistisk adfærd og prosocialitet.

H-trækket fra HEXACO ser ud til at være forbundet med øget prosocialitet. Trækket hænger sammen med adfærd, forbundet med at være fair, samarbejdende og oprigtig overfor andre. Et studie har demonstreret signifikante korrelationer mellem de 6 HEXACO træk og prosocialitet, hvor honesty-humility-trækket viste den største korrelation ($r = .51$) efterfulgt af de andre træk af agreeableness (Aghababaei et al., 2014). H-trækket har vist sig at have flere konsistente associationer til indekser der forudser prosocial adfærd, som ikke ser ud til at være forbundet med agreeableness-trækket (Dargan & Schermer, 2022). Et studie fandt en signifikant sammenhæng mellem prosocial adfærd og H-trækket, men denne sammenhæng blev fuldt medieret af evnen til perspektivtagning og skyld, dvs. det er de 2 sidstnævnte faktorer, der betinger sammenhængen. Derved fandt studiet understøttelse for, at mennesker, der har høj honesty-humility også er mere tilbøjelig til at føle skyld (Fang et al., 2019). At være tilbøjelig til skyld betyder ”*en prædisposition for at opleve negative følelser omkring ens egne dårlige handlinger, også selvom det sker privat* (Fang et al., 2019). Skyld har en rolle i prosocial adfærd, da det motiverer mennesker til at være generøse og samarbejde. Det kan muligvis forklares af at empati fordrer prosocial adfærd ud fra aktivering af negative følelser hos aktøren, jf. negative-state-relief modellen (Fang et al., 2019) (jf. sektion 2.3.2).

Generelt er der konsensus i litteraturen om, at der er en positiv association mellem agreeableness-trækket og altruistisk adfærd (Habashi et al., 2016). Det er blevet forslået at denne sammenhæng kun optræder når deltagerne primes til perspektivtagning, som fordrer empati (Habashi et al., 2016). Perspektivtagning er processen, hvorved aktøren forstår modtagerens følelser og perspektiv (Fang et al., 2019). Der er uenighed i litteraturen om, hvorvidt kombinationen af højere agreeableness i kombination med højere neuroticisme fremmer eller hæmmer prosocialitet. Et studie fandt at den bedste model, der forklarede prosocial adfærd og personlighed var en model der kun inkluderede agreeableness og neuroticisme (Habashi et al., 2016). Tilgængæld har et andet studie vist, at de 2 personligstræk i kombination, ser ud til at hænge negativt sammen med altruistisk adfærd, jo mere den sociale afstand øges fra nær relation til fremmed (Ben-Ner & Kramer, 2011).

Neuroticism ser ud til at være negativt forbundet med prosocial adfærd. Herunder ser angst ud til at hæmme prosocial adfærd, særligt social angst der hæmmer individet i at interagere socialt med andre individer (Guo et al., 2018). Et andet studie har dog vist ved regressionsanalyse, at neuroticisme forudser øgede donationer i konteksten af velgørenhed, og det kun er ved meget høje niveauer af neuroticisme at effekten er negativ (Ben-Ner & Kramer, 2011).

Åbenhedstrækket ser også ud til at være positivt forbundet med altruisme og prosocialitet i form af øgede donationer, når modtageren identificeres som en fremmed person i diktatorspillet (Ben-Ner & Kramer, 2011).

Et studie har desuden undersøgt kombinationer af personlighedstræk og hvordan deres samspil forklarer altruistisk adfærd ift. social afstand. Studiet fandt at ekstroversion og samvittighedsfuldhed, forudså altruisme mod familiemedlemmer. Ekstroversion og venlighed forudså altruisme overfor venner. Ekstroversion og åbenhed forudså altruisme overfor fremmed (Oda et al., 2014).

Kapitel 2: Specialts undersøgelse

3.1 Overblik af undersøgelsen:

Dette kapitel repræsenterer specialets empiriske undersøgelse. Undersøgelsens sigte var at besvare specialets problemformulering: *Hvilke individuelle forskelle i mennesker kan forklare tendensen til at vælge EA i konteksten af velgørenhed? Og hvordan påvirkes beslutningstagningen gennem interventioner med primings?*

For at besvare problemformuleringen blev udformet i alt 3 (pilot)studier som udgjorde 2 eksperimenter og en baggrundsundersøgelse der gik forud for de 2 eksperimenter. I virkeligheden var forskningsdesignet opbygget, så problemformuleringen blev søgt besvaret i omvendt rækkefølge. Det betyder, at der først blev undersøgt om beslutningstagningen (valg af EA) kunne påvirkes gennem primings, og derefter om individuelle forskelle i mennesker kunne forklare valget af EA. Studie 1 og 2 udgjorde 2 eksperimentelle designs, der adskilte sig ved 2 forskellige primings. Herunder var det interessant at undersøge, om en stimulus (dvs. primingen) kan påvirke deltagerens sindelag implicit, så det giver anledning til bestemt respons på en efterfølgende opgave. Dette kunne give indsigt i, om valg af velgørenhed kunne manipuleres med en intervention, der gik forud for valget.

I et tidsperspektiv gik studie 3 længere tilbage i tidslinjen, med en nysgerrighed på, om valget af EA-velgørenhed allerede er influeret på forhånd af nogle af de faktorer, der gør mennesker forskellige,

dvs. de individuelle forskelle. Her er tale om de prædispositioner som lader til at være stabile over tid. Studie 3 præsenterer en baggrundsundersøgelse, i form af et spørgeskema, der målte evnen til rationalitet, samt bestemte personlighedstræk, primært fra HEXACO. Denne baggrundsundersøgelse blev udfyldt af de samme deltagere som indgik i enten eksperiment 1 og 2, er derfor ikke en del af det eksperimentelle miljø. Yderligere refleksioner om designet vil blive fremhævet under hvert studie (jf. sektion 3.3, 3.4 og 3.5).

3.2 Metodologiske overvejelser bag forskningsdesignet

3.2.1 Den eksperimentelle metodologi

Den eksperimentelle metode er det centrale ved specialets undersøgelse. Der knytter sig nogle overvejelser til brugen af eksperimentet som metodologi. Eksperimentet bliver ofte forbundet med nogle bestemte metoder, men der kan være tale om alle metoder, fx spørgeskemaer, interviews eller case-studier, som ikke klassisk set bliver betegnet som eksperimenter. Det er metodernes udformning, der afgør, om de kan kaldes eksperimenter. I princippet kan alle hidtil anvendte metoder i psykologien indgå under en eksperimentel metodologi (Baldursson, 2020).

En central karakteristik og styrke ved denne metodologi er "det lukkede rum", der muliggør en kontrol af omgivelserne, som i højere grad gør det muligt at holde variable ensartet og reducere "støj" (Baldursson 2020; Wilson 2010). Dette er væsentligt, da sigtet med alle 3 studier var at måle EA på en ensartet måde og mindske andre faktorerers indflydelse fra miljøet mest muligt. Derved sikres en højere grad af reliabilitet i målingen på tværs af studierne. Desuden muliggør "det lukkede rum" at undersøge om en uafhængig variabel har indflydelse på en anden variabel (den afhængige). Dette er en central force, når der skal undersøges "kausale hypoteser" (Wilson et al., 2010), hvilket gjorde sig gældende for studie 1 og 2, der undersøgte primings' effekt på en måling af EA. Eksperimentet er ideelt til at opnå evidens, fordi det kan modificeres, så der kan stilles nye spørgsmål til at opnå specifikke svar (Baldursson, 2020). Det inkluderer at specialets pilotstudier og deres respektive elementer også kan blive genstand for modifikation i fremtidige undersøgelser.

3.2.2 Den eksplorative undersøgelse

Man kan skelne det eksplorative eksperiment fra det mere "standardiserede eksperiment". Det standardiserede eksperiment anvendes typisk, når en tradition allerede er veletableret, efter en problemstilling er blevet udforsket intensivt, ofte fra et mere kreativt og udforskende udgangspunkt. Et eksplorativt design indbefatter muligheden for at tænke kreativt om udformningen af den eksperimentelle procedure, men også hvordan data bearbejdes og fortolkes (Baldursson, 2020). Specialets undersøgelse er i høj grad en eksplorativ undersøgelse, ud fra at forskningsfeltet er meget nyt omkring psykologien bagved EA (jf. sektion 2.4.1). Det betyder, at der stadig er mange hypoteser og vinkler, som endnu ikke er blevet udforsket. De inkluderede studier (1-3) i indeværende undersøgelse udforskede en ny måling af EA og nye faktorer (primings og individuelle forskelle), der kunne have indflydelse på denne måling. Specialets undersøgelse er ikke konfirmativ i den forstand, at der søges at finde ud af, hvad der er "signifikant", og bekræfte de inkluderede hypoteser. Der er i lige så høj grad interesse for, hvad der afkræfter hypoteserne, da begge kan føre til indsigter i forskningsdomænet EA i kontekst af velgørenhed.

3.2.3 Den analytiske fremgangsmåde

I eksekveringen af den videnskabelige metode, må man være opmærksom på begrænsningen af visse aspekter af den menneskelige natur. Mennesket er et produkt af naturen, som ikke er udformet til at forstå den, men til at overleve i den (Baldursson, 2020). Denne pointe er interessant, da det kan udfordre antagelsen om, at den menneskelige intuition er et pålideligt værktøj i sig selv til at forstå de fænomener som undersøges. Derimod kan man argumentere for, at statistik er et fornuftigt analytisk værktøj, da det tillader at præsentere mønstre ud fra de data, man giver det statistiske værktøj at arbejde med. Det tillader muligheden for at data kan præsentere sig selv og give anledningen til nye umiddelbare mønstre og sammenhænge, der kan give anledning til nye forståelser (Baldursson, 2020). Derfor indgik statistik som det analytiske værktøj i indeværende undersøgelse. Analyserne i studie-1-3 benyttede alle hierarkisk multipel regression (herfra HMR) med samtidig inklusion (forced entry). HMR er en form for multipel regressionsanalyse, som tillader at variable kan inkluderes i en logisk rækkefølge mhp. At se om en eksplanatorisk model forbedret. I konteksten af denne undersøgelse kunne det anvendes til at teste, hvordan de primære variable påvirkede en model, der inkluderer nogle relevante kontrolvariable, såsom køn og alder. Multiple regressionsanalyser er generelt egnet til at se på, hvordan indflydelsen af en variabel påvirker en afhængig variabel, når der tages højde for en

række andre variable, hvilket gjorde denne metode effektiv til at analysere de inkluderede hypoteser. Den statistiske analyse fulgte det gængse alfa-niveau for signifikans, hvor $p < .05$. Dog blev p-værdier mellem .05 og 0.10 tolket som marginalt signifikante. Dette skal forstås som, at resultater der faldt indenfor disse værdier, ikke var signifikante, men potentielt ville de kunne udgøre nogle hypoteser som kunne finde understøttelse i fremtidig forskning. Det var i høj grad et sigte med specialets eksplorative undersøgelse at identificere lovende hypoteser for fremtidig forskning. Den følgende sektion præsenterer undersøgelsens første eksperiment.

3.3 Studie 1

I det første eksperiment 1 var det interessant at undersøge menneskets orientering mod fremtiden, og hvordan dette potentielt kan påvirke menneskets valg af EA. Disse fænomeners potentielle sammenhæng er endnu ikke blevet undersøgt. Derfor er det relevant at knytte nogle overvejelser til denne hypotese.

Idéen om time perspective (TP) blev defineret af Lewin (1951) som: "*the totality of the individual's views of his psychological future and psychological past existing at a given time*" (p. 75). I forlængelse af Lewins perspektiv, er det blevet forslået at individets TP spiller en fundamental rolle i individets selektion af- og stræben efter mål, der er vigtige for individets emotioner, kognition og motivation (Zimbardo & Boyd, 1999).

En potentiel sammenhæng mellem fremtidsorientering og effektiv velgørenhed er interessant, fordi en orientering mod fremtiden potentielt kan få konsekvenser for, hvilket velgørenhedsformål et individ ønsker at støtte. Det skyldes, at velgørenhed kan inspirere individet til at orientere sig mod en bedre verden i fremtiden, som individet kan være med til at skabe gennem sine donationer, fx ved at forestille sig en verden uden fattigdom. Det samme gør sig gældende ved en negativ fremtid. Velgørenhed kan potentielt orientere individet mod en negativ fremtid, fx ved en verden med mere fattigdom. Det betyder imidlertid også, at studiets hypotese er eksplorativ og ikke har en bestemt retning. Fremtidsorientering, positiv eller negativ, kunne muligvis lede til mere eller mindre valg af EA velgørenhed. Studiets primære hypotese er, hvordan priming til enten positive eller negative forestillinger om fremtiden påvirker valg af EA-velgørenhed. Hvis hypotesen understøttes, vil det betyde, at mennesker som primes til at tænke over fremtiden, vil være mere eller mindre tilbøjelige til at vælge EA i kontekst af velgørenhed.

3.3.1 Metode

Forsøgsdeltagere:

Demografiske karakteristikk eksperiment 1 (N = 75)

Variable	Frekvens	Procent
	(N)	(%)
Køn		
Kvinde (= 1)	69	92
Mand (= 0)	6	8
Alder		
16-20 (= 1)	12	15.9
21-25 (= 2)	55	73.9
25-30 (= 3)	2	2.9
31-35 (= 4)	4	4.3
36+ (= 5)	2	2.9

75 psykologistuderende (69 kvinder) blev rekrutteret gennem en participation pool på Aalborg Universitet for 2. semester og 4. semester studerende. Hovedparten angav deres alder mellem 21-25 ($M_{age} = 2.10, SD = .80$). Deltagerne indgik i et laboratorieeksperiment og modtog credits for aktiv studiedeltagelse til gengæld for deres deltagelse i eksperimentet.

Måleinstrumenter til inkluderede variable:

Balanced Time Perspective Scale (BTPS) fremtidspriming

Zimbardo og Boyd (1999) foreslog oprindeligt en særlig egenskab ved mennesket kaldet Balanced Time Perspective, der blev defineret som: *"the mental ability to switch effectively among time perspectives depending on task features, situational considerations and personal resources"* (Zimbardo & Boyd, 1999, p. 1285). BTP er altså en evne til at skifte mellem fortid, nutid og fremtid, alt efter hvad der tjener individet bedst. Oprindeligt blev BTP målt indirekte gennem Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI), men pga. nogle konceptuelle og psykometriske begrænsninger ved ZTPI ift. at måle BTP, så udviklede Webster et al (2011) en Balanced Time Perspective Scale (BTPS/mBTPS), bestående af nogle subskalaer til måling af bl.a. fremtid, som kunne måle BTP direkte (Webster et al., 2021).

BTPS består bl.a. af en subskala, der måler tanker og følelser rettet mod individets fremtid. Svarene bliver scoret på en 6-point likert skala (1 = meget uenig; 6 = Meget enig). I dette eksperiment blev

items benyttet til at primere de studerende til at tænke på fremtiden enten positivt eller negativt. I positiv-fremtid betingelsen blev forsøgsdeltagerne primet til positive fremtidsudsigter ved at skulle svare på 5 items (fx ”Jeg er fuld af forventninger til min fremtid”). I negativ-fremtid betingelsen blev forsøgsdeltagerne primet til negative fremtidsudsigter, ved at skulle svare på 5 items (fx ”Jeg er bange for at de problemer, der bekymrer mig nu, vil fortsætte længe”) (Se Appendix A). Det blev spekuleret, at disse items potentielt kunne fungere som primings, fordi deltagerne, ved at skulle stille sig enig eller uenig med udsagnene, ville blive nødsaget til at reflektere over deres fremtid ud fra, hvordan udsagnet var ladet i enten en positiv eller negativ retning.

Måling af EA (EA)

Til at måle, hvorvidt deltagerne tilsluttede sig EA velgørelse, så har tidligere studier præsenteret forsøgsdeltagere for 2 velgørelsesalternativer, hvor det ene alternativ har repræsenteret en ”forhindring” til EA (jf. sektion 2.4.1) og det andet alternativ har repræsenteret EA (jf. Caviola et al; 2014; 2020). Denne undersøgelse adskiller sig fra tidligere forskning, ved at præsentere deltagerne for 2 virkelige velgørelsesorganisationer mhp. at simulere en realistisk beslutningstagningssituation, i konteksten af velgørelse. Følgende velgørelsesorganisationer blev inkluderet i målingen: Kræftens bekæmpelse (alternativ 1) og Malaria Konsortium (alternativ 2). Begge alternativer har i målingen en tilknyttet beskrivelse af deres karakteristika. For kræftens bekæmpelse så beskrivelsen ud som følgende:

”Alternativ 1: Kræftens bekæmpelse

Kræftens bekæmpelse blev grundlagt i 1928 og har derfor en lang historik. Målet med organisationen er, at færre får kræft, flere overlever sygdommen, samt at flere patienter får et bedre liv efter kræft. Ved at donere til kræftens bekæmpelse støtter du organisationen i forskning, forebyggelse og hjælp til kræftpatienter og pårørende.”

Kræftens bekæmpelse blev valgt, fordi det blev antaget, at organisationen og dens formål er velkendt for de fleste danske borgere, herunder forsøgsdeltagerne i dette eksperiment. I Danmark indsamler man bl.a. årligt til *knæk-cancer* kampagnen som organiseres af kræftens bekæmpelse i samarbejde med tv-kanalen TV2, og derfor må det formodes, at de har ret høj mediedækning og omtale. Kræftens bekæmpelse blev desuden valgt for at inkludere en mekanisme, der ville repræsentere en lav grad af EA på en skala. Kræftens bekæmpelse repræsenterer et velkendt alternativ i Danmark, som er i

kontrast til mere ukendte alternativer, hvorunder det kan argumenteres, at EA er et ukendt fænomen, da idéen endnu ikke ser ud til at være udbredt i landet (se også kapitel 1, sektion).

Malaria konsortium (alternativ 2) repræsenterede det effektive altruistiske valg og blev præsenteret således:

”Alternativ 2: Malaria Konsortium

Målet med organisationen er at forbedre og redde menneskers liv gennem evidensbaserede programmer, der bekæmper sygdomme, særligt Malaria. En uafhængig velgørenhedsevaluator vurderer, at indsatser mod Malaria er den mest effektive måde at redde menneskeliv lige nu. Ved at donere til Malaria konsortium støtter du forebyggelse, diagnostik og behandling af nogen af de mest dødelige sygdomme på verdensplan.”

For at repræsentere et alternativ som er effektivt altruistisk, så undersøgte jeg hvilke velgørenhedsorganisationer der blev rangeret højest ift. omkostningseffektivitet. Herunder blev velgørenhedsevaluatoren Givewell benyttet, da deres arbejde omhandler at identificere de mest omkostningseffektive formål og organisationer (GiveWell, 2022). På toppen af deres liste fremgik Malaria Konsortium, og derfor blev denne organisation valgt til at repræsentere det effektive alternativ.

Den centrale forskel i beskrivelsen af Malaria Konsortium, er at der indskydes en sætning om at velgørenhedsorganisationens formål understøttes af en velgørenhedsevaluator, der vurderer at det er et af de mest effektive formål til at redde menneskeliv pt. Desuden benyttes ordvalget *evidensbaserede programmer*. Denne sætning og ordvalg giver forsøgsdeltageren en idé om, at der er tale om en effektiv organisation og velgørenhedsformål, som ikke fremgår af beskrivelsen ved kræftens bekæmpelse på samme måde. Derfor er dette indhold centralt ift. at gøre alternativ 2 til det effektive altruistiske valg.

Samtidig blev det spekuleret, at for at holde målingen specifik, så skulle andre informationer om Malaria Konsortium holdes nogenlunde ensartet med Kræftens Bekæmpelse. Udfordringen lå i, at de 2 velgørenhedsformål (kræft versus malaria) adskiller sig ved, at kræft er en sygdom, som bl.a. eksisterer i Danmark, mens Malaria bliver forbundet med udfordringer i tropiske, fattige lande. Derfor blev det spekuleret, at deltagerne potentielt kunne være tilbøjelige til at velgørenhed på baggrund af lav social distance, ud fra at kræft kunne tilskrives ofre i Danmark, og Malaria kunne tilskrives ofre i fjerne lande, hvilket er en dimension som er blevet undersøgt som modpol til EA i tidligere

undersøgelser (jf. sektion 2.4.1.3). Det kan ikke udelukkes, at denne effekt optræder i denne måling, men den er blevet forsøgt minimeret ved at undgå karakteristika om ofrenes lokationer i verden i begge de 2 beskrivelser. I stedet holdes fokus på velgørehedsorganisationernes formål.

EA-variablen målte deltagernes valg som en skala for effektiv altruisme på en 7-point skala fra 1 ("Helt klart Kræftens Bekæmpelse") til 7 (Helt klart Malaria Konsortium).

Måling af kendskab til velgørehedsorganisationerne

Da målingen af EA bygger på en antagelse om, at deltagerne vælger mellem et kendt alternativ (kræftens bekæmpelse) og et ukendt alternativ (Malaria konsortium), så valgte jeg at inkludere en kategoriell variabel for at teste om deltagerne rent faktisk kendte eller ikke kendte til begge alternativer. Deltagerne blev præsenteret for teksten "*Er du bekendt med de 2 velgørehedsorganisationer*". Følgende svarmuligheder indgik i variabelen, hvor deltagerne kunne vælge én: 1 ("*jeg kender til Kræftens bekæmpelse*"), 2 ("*Jeg kender til Malaria Konsortium*"), 3 ("*Jeg kender til begge*"), 4 ("*Jeg kender ingen af dem*") (Se appendix C).

Kendskab-variablen blev omkodet fra en samlet kategoriell variabel til 2 dummy variable, da undersøgelsen er interesseret i 2 dimensioner: kender alternativ 1 eller ej, samt kender alternativ 2 eller ej. Den ene variabel målte om deltagerne kendte til kræftens bekæmpelse eller ej (1 = kender, 0 = kender ikke). De originale kategorier fra kendskab-variablen 1,2,3,4 (Jf. appendix C) blev kodet så "1,3 = 1", og "2,4 = 0". Den anden variabel målte om deltagerne kendte til Malaria konsortium eller ej (1 = kender, 0 = kender ikke). De originale kategorier "1,2,3,4" blev kodet så "2,3 = 1", og "1,4 = 0". De 2 variable indgik som "KendskabKræft" og "KendskabMalaria"

Procedure

Forsøgsdeltagerne blev tilfældigt fordelt til 2 grupper. Begge grupper blev henvist til en isoleret kupé med en computer, hvor de skulle besvare en undersøgelse. Begge grupper blev eksponeret for primings, der havde til hensigt at ændre deltagernes sindelag mod enten en positiv- eller negativ forestilling om fremtiden (Se appendix A). I *positiv fremtid*-betingelsen blev deltagerne præsenteret for 5 udsagn om positiv fremtid fra BTP-skalaen som de skulle erklære sig enig eller uenig med. I *negativ fremtid*-betingelsen (kontrol) blev deltagerne præsenteret for 5 udsagn om fremtidsbekymringer fra BTP-skalaen, som de skulle erklære sig enig eller uenig med. Begge grupper blev derefter præsenteret for en måling af EA (Se appendix B). Deltagerne blev præsenteret for en beskrivelse af de 2

velgørehedsorganisationer. Beskrivelserne af de 2 alternativer blev præsenteret i en randomiseret rækkefølge. Dette var væsentligt, fordi noget kunne tyde på, at deltagere kan have stærkere præference for den velgørehedsorganisation, som de sidst er blevet eksponeret for (Huber et al., 2011) (jf. sektion 2.4.1.2). De 2 alternativer var Kræftens Bekæmpelse (alternativ 1 som ikke repræsenterede EA) og Malaria Konsortium (alternativ 2 som repræsenterer EA). Efter præsentation af begge alternativer blev deltagerne bedt om at angive, hvilken velgørehedsorganisation deltagerne hypotetisk ville vælge at donere til på en 7-point skala (1 = ”helt klart Kræftens bekæmpelse”; 7 = ”helt klart Malaria Konsortium”), der indikerer graden af en effektiv altruistisk beslutning (Se appendix). Derefter blev deltagerne adspurgt til deres kendskab af de 2 velgørehedsorganisationer (se appendix C).

3.3.2 Resultater

Der blev indledningsvist undersøgt om deltagernes kendskab til de 2 velgørehedsorganisationer havde indflydelse på valg af EA ($M = 3.51$, $SD = 1.92$). Der var betydeligt flere deltagere som kendte til Kræftens Bekæmpelse ($N = 72$) end deltagere som ikke gjorde ($N = 3$). Derimod var der få deltagere, der kendte til Malaria Konsortium ($N = 4$) end deltagere som ikke havde kendskab ($N = 71$).

Der blev kørt en HMR-analyse med 2 niveauer for at undersøge hypotesen. Niveau 1 viste en model som var signifikant $F(2, 72) = 4.11$, $p = .02$, $R^2 = .10$, hvor køn var en negativ, marginalt signifikant prædiktor for EA ($B = -1.41$, $SE = 0.79$, $t = -1.80$, $p = .076$), mens alder var signifikant ($B = .28$, $SE = .13$, $t = 2.20$, $p = .03$). Niveau 2 viste en model som ligeledes var signifikant $F(4, 70) = 3.10$, $p = .03$, $R^2 = .15$. I modellen var KendskabMalaria ($B = 1.78$, $SE = .95$, $t = -1.48$, $p = .066$,) en marginalt signifikant prædiktor for EA. Alder var ligeledes en signifikant prædiktor ($B = .28$, $SE = .13$, $t = 2.30$, $p = .025$). De resterende variable køn og KendskabKræft var ikke signifikante.

Tabel 1 – Hierarkisk multipel regression med EA som afhængig variabel (N = 75)

Uafhængige variable	R ²	R ² change	B	SE	β
MODEL1	0,11				
(Konstant)			2.44	1.39	
1. Køn (kontrol)			-1.16	..78	-.16
2. Alder (kontrol)			0.29	.13	.26*
3. KendskabKræft			0.76	1.08	.08
4. KendskabMalaria			1.78	.95	.21
MODEL 2	0,13	0,02			
(Konstant)			2.81	1.40	
1. Køn (kontrol)			-1.34	.79	-.19
2. Alder (kontrol)			.29	.12	.26*
3. KendskabKræft			.87	1.07	.09
4. KendskabMalaria			1.88	.94	.22*
5. Fremtidspriming			-0.55	.43	-.14

* $p < .05$, $R^2 = R\text{-squared}$, B = Ustandardiseret beta, SE = Standard error for koefficienter, β = Standardiseret beta

Note: Køn (0 = "mand", 1 = "kvinde"), Alder (1 = "16-20", 2 = "21-25"; 5 = "36+"), KendskabKræft/KendskabMalaria (0 = kender ikke, 1 = Kender), Fremtidspriming (0 = Positiv fremtid, 1 = negative fremtid)

Derefter blev studiets primære hypotese undersøgt. Der blev foretaget en hierarkisk MR-analyse på 2 niveauer (se tabel 1) med kontrol af køn, alder og kendskab. Niveau 1 var signifikant ($F(4, 70) = 3.15, p = .02, R^2 = .15$), hvoraf alder ($t = 2.29, p = .025$) var en signifikant prædikator for EA ($M = 3.51, SD = 1.92$), og KendskabMalaria ($t = 1.87, p = .066$) var en marginalt signifikant prædikator for EA. Niveau 2 var ligeledes signifikant ($F(5, 69) = 3.15, p = .02$). Priming til fremtid ($t = 2.36, p = .02$) havde ikke en signifikant effekt på EA. Køn ($t = -1.71, p = .09$) var en marginal signifikant prædikator for EA. Derudover var Alder ($t = 2.36, p = .02$) og KendskabMalaria ($t = 1.99, p = .05$) signifikante prædiktors valg af EA.

3.3.3 Diskussion af studie 1

I dette studie, var sigtet at undersøge effekten af fremtidspriming på tendensen til at vælge EA velgørenhed. Resultatet indikerer, at der ikke lader til at være understøttelse for denne hypotese. Det ser derfor ikke ud til, at det spiller nogen rolle om deltagerne blev allokeret til positiv-fremtid betingelsen eller negativ-fremtid betingelsen ift. at vælge EA i konteksten af velgørenhed. Studiet er således det første, der demonstrerer, at der ikke er understøttelse for, at priming til enten positiv eller negativ fremtid har betydning for valg af EA i kontekst af velgørenhed.

Det viste sig desuden, at Kendskab til Malaria Konsortium havde en signifikant positiv effekt på valg af EA velgørenhed, når fremtidspriming også blev inkluderet i modellen, hvorimod kendskab til

Kræftens Bekæmpelse ikke havde nogen signifikant effekt. Dette er væsentligt, da det lader til at kendskab til Malaria Konsortium faktisk kan forklare, hvorfor nogle af deltagerne vælger effektiv velgørenhed. Det er dog vigtigt at pointere at der er tale om få deltagere. Derimod ser det ikke ud til, at deltagere der kendte til Kræftens bekæmpelse valgte EA. Dette kunne være en implikation for, at kendskab til Malaria konsortium leder til en højere grad af dette valg, potentielt fordi mennesker der kender Malaria Konsortium har et kendskab til effektiv altruisme som fænomen. Dette er dog spekulativt, da det ikke indgår i specialets undersøgelse, men et fremtidigt forskningsdesign kunne udforske dette nærmere

Det er relevant at diskutere resultaterne op imod operationaliseringen af fremtidspriming i dette studie. Primingens design bestod af blot 5 udsagn og spørgsmålet er, om det har været tilstrækkeligt til at skabe et sindelag hen imod enten en positiv eller negativ fremtid. 5 udsagn er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt til at få deltageren til at reflektere tilstrækkeligt over sin fremtid. Et fremtidigt forsøgsdesign kunne med fordel afprøve en anden type priming, med formålet at få deltageren til at reflektere over sin fremtid enten positivt eller negativt. Her kan nævnes et forskningsdesign i nostalgi, hvor deltageren instrueres i at reflektere over et minde og skrive nogle keywords ned relateret til det minde (Wildschut et al., 2006). Et lignende design kunne potentielt udformes til priming af positive og negative forestillinger om fremtiden, da det er muligt, at det tvinger deltageren til i højere i grad til aktivt at engagere sig i priming-opgaven, og derved potentielt skabe en højere effekt ved primingen. En anden væsentlig spekulation vedrører, hvorvidt primingen er blevet influeret af nogle ekstraordinære omstændigheder i samfundet, som har påvirket deltageres sindelag. Under dataindsamlingsperioden opstod den ekstraordinære omstændighed, at der udbrød krig i Ukraine, hvor der samtidig var en masse usikkerheder om krigens udvikling mod en potentiel atomkrig. Det er derfor muligt, at disse eksterne omstændigheder har haft indflydelse på deltageres sindelag inden de medvirkede i laboratorieeksperimentet. Derfor ville det ikke spille nogen rolle om deltageres orientering mod fremtiden blev forsøgt påvirket enten i en positiv eller negativ retning, da deltageres sindelag allerede kan have været betydeligt influeret af krigens omstændigheder og usikkerheder. På nuværende tidspunkt kan det konstateres, at der ikke er understøttelse for studiets hypotese, men mere forskning med et lignende design skal udføres, før der kan drages en konklusion om at primingen ikke har en effekt med en nogenlunde sikkerhed, da der er i dette forsøg, har været store usikkerheder behæftet med resultatet, pga. omstændighederne i den periode dataindsamlingen foregik.

3.4 Studie 2

Data fra studie 1, indikerede at priming til at tænke på sin fremtid, enten positivt eller negativt, ikke havde indflydelse på valg af EA. I studie 2 var sigtet at teste, om man kunne manipulere med valg af EA, hvis deltagerne blev primet til et selvfokus med dissonans. Den eksisterende forskning i EA har ikke undersøgt om en sådan priming har en effekt på valget af EA. Derfor var eksperimentets primære hypotese om dissonans i individets indre sammenhængskraft kan påvirke valg af velgørehed. Idéen om indre dissonans kan spores til Festinger's teori om kognitiv dissonans som siger, at der opstår underliggende psykologisk spænding (eller stress) når et individs adfærd er inkonsistent med individets tanker eller overbevisninger. For at skabe indre kongruens kan det lede individet til et indre skift i sine holdninger, så der igen er konsistens med adfærden (Festinger, 1957).

Der kan knyttes nogle teoretiske overvejelser til interessen for studiets hypotese. Det kan spekuleres, at individet orienterer sig mod sig selv og sine karaktertræk, når det står overfor en chance for at donere til forskellig velgørehed. Individet kan her vælge velgørehed baseret på individets egne karaktertræk og værdier. Men spørgsmålet er så, om individets valg af velgørehed kan påvirkes af individets oplevelse af indre dissonans. Det er uvist om dette vil lede til et valg af mere eller mindre velgørehed. Derfor er eksperimentets primære hypotese, at individets oplevelse af indre dissonans kan lede til mere eller mindre valg af EA.

3.4.1 Metode

Demografiske karakteristika for eksperiment 2 (N = 87)

Variable	Frekvens	Procent
	(N)	(%)
Køn		
Kvinde (= 1)	72	82.8
Mand (= 0)	15	17.2
Alder		
16-20 (= 1)	12	13.6
21-25 (= 2)	67	76.1
25-30 (= 3)	1	1.1
31-35 (= 4)	4	4.5
36+ (= 5)	4	4.5

Forsøgsdeltagere

87 psykologistuderende (72 kvinder) blev rekrutteret gennem en participation pool på Aalborg Universitet for 2. semester og 4. semester studerende. De fleste deltagere angav deres alder mellem 21-25 ($N = 67$, $M_{age} = 2.10$, $SD = .86$). Ligesom ved studie 1, indgik deltagerne i et laboratorieeksperiment og modtog credits for aktiv studiedeltagelse til gengæld for deres deltagelse i eksperimentet. Det kan bemærkes, at det overordnede forskningsdesign gav anledning til, at der var nogle deltagere, som både deltog i eksperiment 1 (studie 1) og i indeværende eksperiment 2 ($N = 41$), hvilket er en væsentlig andel af det samlede sample.

Materialer

Der indgik de samme måleinstrumenter i studie 2 som i studie 1, bortset fra at priming med BTPS blev erstattet med følgende materialer, da disse udgjorde primingen for studie 2:

Priming til dissonans: Forced-Choice vs. Free-choice method

Til det formål at prime deltagerne blev udformet en metode med Forced Choice, der omhandler at en deltager tvinges til at vælge imellem nogle deskriptive positiver der bedst beskriver deltagerne, hvor der er nogle faste svarmuligheder indenfor en blok, og hvor der ikke er mulighed for at svare indifferrent (fx "1. retfærdig" vs. "2. hensynsfuld"). Forced-choice metoden bestod af 10 items (se appendix for item liste). Metoden er blevet udviklet og forfinet igennem tiden ved at anmode studerende på Aalborg Universitet om at vælge de positive valg, der føles særligt vanskelige.

Brugen af Forced Choice method har traditionelt været forbundet med en metode indenfor selvrporteringskemaer. Forced Choice er derfor blevet anvendt, for at undgå, at deltagere svarer ud fra *social desirable responding* (SDR), dvs. at deltagere afgiver svar, der resulterer i et ønskværdigt selvbillede (Pavlov et al., 2021). I indeværende studie bruges metoden i stedet som en priming med 2 formål. For det første er det tænkt til at skabe en kognitiv dissonans effekt på forsøgsdeltagerne, grundet den vanskelige natur ved at vælge mellem 2 svarmuligheder i en item. For det andet vedrører de inkluderede items nogle positiver, der har fokus på deltagerens egne karakteristika (fx "arbejdsom" vs. "behagelig"). Derfor er formålet med Forced-Choice metoden at skabe et selvfokus med indre dissonans hos forsøgsdeltageren.

Free choice metoden blev anvendt som referencegruppe for priming gennem forced choice. I free choice markerer deltageren så mange positiver, som deltageren mener beskriver sig selv i en item (fx

”respekteret”, ”omgængelig”, ”værdsat” og ”hensynsfuld”). Man kan argumentere for at free choice metoden primer deltagerne til et øget selvfokus, ligesom ved forced choice, da deltagerne skal markere positiver der reflekterer deltagerens egne karakteristika, og derfor får deltageren til at tænke over sine egne karaktertræk. Dog skaber free choice ikke dissonans, da deltageren ikke nødsaget til at vælge et alternativ over et andet, på trods af at alle alternativer er positive karaktertræk. Derfor adskiller metoderne sig ved at forced choice primer til et dissonant selvfokus, hvor free choice blot kan være med til at prime til selvfokus.

Procedure

Der blev tilnærmelsesvist fulgt samme procedure som i studie 1, hvilket skyldes at betingelserne skulle holdes konstante med undtagelse af den inkluderede priming. De studerende blev tilfældigt fordelt i 2 grupper. Begge grupper blev henvist til en isoleret kupé med en computer, hvor de skulle besvare en onlineundersøgelse. Begge grupper blev eksponeret for primings, der havde til hensigt at ændre deltagerens sindelag mod enten en priming til dissonans gennem forced choice og en priming uden dissonans gennem free-choice. I forced-choice betingelsen blev deltagerne præsenteret for 10 items, hvor de skulle vælge mellem 2 positiver. I free-choice betingelsen (kontrol) blev deltagerne præsenteret for 5 items, hvor de skulle afkrydse de positiver, der beskrev dem selv bedst. Begge grupper blev derefter præsenteret for en måling af EA (Se appendix E). Deltagerne blev præsenteret for en beskrivelse af de 2 velgørhedsorganisationer. Beskrivelserne af de 2 alternativer blev præsenteret i en randomiseret rækkefølge. Kræftens Bekæmpelse (alternativ 1), repræsenterede en lav grad af velgørhedsorganisation, og Malaria Konsortium (alternativ 2) repræsenterede en høj grad af EA. Efter præsentation af begge alternativer blev deltagerne bedt om at angive, hvilken velgørhedsorganisation deltagerne hypotetisk ville vælge at donere til på en 7-point skala (1 = ”helt klart Kræftens bekæmpelse”; 7 = ”helt klart Malaria Konsortium”). Til sidst blev deltagerne adspurgt til deres kendskab af de 2 velgørhedsorganisationer (se appendix C).

3.4.2 Resultater

Ligesom i studie 1 blev der først undersøgt om deltagerens kendskab til de 2 velgørhedsorganisationer havde indflydelse på valg af EA ($M = 3.51$, $SD = 1.92$). Igen var der betydeligt flere deltagere som kendte til Kræftens Bekæmpelse ($N = 88$) end deltagere som ikke gjorde ($N = 1$). Derimod var der få, der havde kendskab til Malaria Konsortium ($N = 17$) end deltagere som ikke havde ($N = 72$).

Der blev kørt en HMR-analyse med 2 niveauer for at undersøge hypotesen. Niveau 1 viste en model som ikke var signifikant $F(2, 84) = 0.24, p = .79, R^2 = .006$. Ingen af de inkluderede variable var signifikante prædiktors for EA. Niveau 2 viste en model som heller ikke var signifikant, men dog forbedret $F(4, 82) = 1.038, p = .39, R^2 = .05$. Hverken kendskabKræft ($t = 1.41, p = .16$) eller KendskabMalaria ($t = 1.21, p = .23$) havde en signifikant effekt på EA.

Tabel 1 – Hierarkisk multipel regression med EA som afhængig variabel ($N = 75$)

Uafhængige variable	R ²	R ² change	B	SE	β
MODEL1	0,11				
(Konstant)			2.44	1.39	
1. Køn (kontrol)			-1.16	.78	-.16
2. Alder (kontrol)			0.29	.13	.26*
3. KendskabKræft			0.76	1.08	.08
4. KendskabMalaria			1.78	.95	.21
MODEL 2	0,13	0,02			
(Konstant)			2.81	1.40	
1. Køn (kontrol)			-1.34	.79	-.19
2. Alder (kontrol)			.29	.12	.26
3. KendskabKræft			.87	1.07	.09
4. KendskabMalaria			1.88	.94	.22
5. Dissonanspriming			-0.55	.43	-.14

* $p < .05$, $R^2 = R$ -squared, B = Ustandardiseret beta, SE = Standard error for koefficienter, β = Standardiseret beta

Note: Note: Køn (0 = "mand", 1 = "kvinde"), Alder (1 = "16-20", 2 = "21-25"; 5 = "36+"), KendskabKræft/KendskabMalaria (0 = kender ikke, 1 = Kender), Dissonans (0 = Free-choice, 1 = Forced-Choice)

Derefter blev den primære hypotese for dette studie undersøgt. Der blev foretaget en hierarkisk MR-analyse på 2 niveauer (se tabel 2) med kontrol af køn, alder og kendskab. Niveau 1 var ikke signifikant ($F(4, 86) = 1.04, p = .39, R^2 = .05$). Ligeledes var ingen af de inkluderede variable signifikante. Niveau 2 var ligeledes ikke signifikant, men forbedret ($F(5, 81) = 1.47, p = .21, R^2 = .08$). Heraf havde priming til dissonans ($t = -1.75, p = .08$) en negativ, men ikke signifikant effekt på EA, dog var den marginalt signifikant. De resterende variable i modellen var ikke signifikante.

Som en post-hoc test til ovenstående resultatet var det interessant at tjekke for forskellen i gennemsnit af EA mellem studie 1 og 2 med en means-analyse. En forskel kunne potentielt pege på at priming havde haft en effekt mellem de to studier, da det er primingen som adskiller undersøgelse.

En Means-analyse viste at gennemsnittet for valg af EA i studie 1 var $M = 3,51$ ($SD = 1.92$), mens gennemsnittet i studie 2 var $M = 3,53$ ($SD = 1.39$). Det kan konstateres, at de 2 gennemsnit er næsten identiske, og der derfor ikke kan konstateres en betydelig forskel.

Desuden var det væsentligt at overveje hvilken indflydelse det kunne have, at nogle deltagere både deltog i studie 1 og 2 ($N = 41$). Det er muligt at deltagernes valg af EA kunne variere mellem de 2 eksperimenter. Derfor blev kørt en means-analyse for at teste denne forskel. Resultat viste deltagernes svar på eksperiment 1 ($M = 3.37$, $SD = 1.71$) og eksperiment 2 ($M = 3.78$, $SD = 1.73$) gennemsnitligt var forskellige. I tillæg valgte jeg at undersøge en means-analyse for at teste om gruppen med gengangere adskilte sig fra det resterende sample. Means-analysen viste en forskel mellem gengangere ($M = 3.78$, $SD = 1.73$), der i gennemsnit havde scoret højere på EA end det resterende sample ($M = 3.30$, $SD = 1.40$).

3.4.3 Diskussion af studie 2

I dette studie, var sigtet at undersøge effekten af dissonans priming på tendensen til at vælge EA velgørenhed. Køn og alder så ikke ud til at have nogen effekt på valget af EA. Dog ser det ud til at modellen kunne forklare mere af variansen i EA ved inklusion af dissonans priming, men dette resultat var dog ikke statistisk signifikant, om end det kan betragtes som marginalt signifikant og kan derfor være en lovende hypotese som kan udforskes i fremtidig forskning. Hvis der kan dokumenteres en signifikant effekt i fremtidig forskning, så kan det give implikationen om, at dissonans influerer, at nogle mennesker vælger effektiv velgørenhed fra, til fordel for andre alternativer. Der er evidens for, at mennesker benytter reduktionsstrategier til at reducere dissonans (McGrath, 2017). Det kunne tænkes at valg af Kræftens Bekæmpelse har været en form for reduktionsstrategi. Det er dog uvist, hvad der i så fald ville gøre dette valg til en reduktionsstrategi. Dette kunne muligvis forklares af personlig præference, som er blevet demonstreret i tidligere forskning, fx ved donorloyalitet (jf. sektion 2.4.1). I så fald kunne det lede deltagerne til at reducere dissonans ved at retfærdiggøre deres præference for Kræftens Bekæmpelse inde i dem selv, hvilket før er blevet demonstreret som en reduktionsstrategi (McGrath, 2017). Means-analysen understøttede dog ikke, at dissonans har haft en nævneværdig effekt på valg af EA, når gennemsnit sammenlignes med studie 1. Det er derfor tvivlsomt om priming til dissonans påvirker valg af EA. Det er dog en hypotese som kan være interessant at udforske i fremtidig forskning.

Det var desuden interessant, at gruppen af gengangere fra eksperiment 1 til 2 viste en større gennemsnitlig positiv forskel i valg af EA mellem de 2 eksperimenter. Desuden demonstrerede denne gruppe

en større grad af præference for EA end gruppen der ikke havde deltaget i eksperiment 1. Dette kunne på den ene side indikere, at deltagerne oplevede akkumuleret priming som har givet anledning til denne effekt, dvs. at effekten kan skyldes priming ved deltagelse af både eksperiment 1 og 2. Denne spekulation udfordres dog af, at der ikke er blevet demonstreret nogen signifikant effekt af de 2 primings separat, og at der særligt er nogle store usikkerheder forbundet med fremtidsprimingen som kan give anledning til at den ikke har virket efter hensigten (jf. sektion 3.3.3). Dog kunne det argumenteres, at deltagelse i studie 1 kan have påvirket deltagernes sindelag, som har influeret deltagernes respons i eksperiment 2 positivt. Årsagen kan være, at eksperimentet har eksponeret deltagerne for idéen om effektiv velgørenhed, som potentielt har influeret deres valg. Dette kan også understøttes af, at nogle af gengangerne angav at de havde skiftet fra ikke-kendskab til kendskab af Malaria Konsortium. På den anden side var kendskab til Malaria konsortium ikke en signifikant forklaring på valg af EA i dette studie, så det er tvivlsomt om kendskabet til denne organisation giver anledning til valg af EA. Det er dog væsentligt at pointere, at de deltagere som skiftede fra ikke-kendskab til kendskab af Malaria Konsortium kan have tilkendegivet et kendskab i eksperiment 2 pga. en overfladisk introduktion til organisationen gennem studie 1. Dette kan være en væsentlig forskel fra deltagerne som udtrykte at de allerede kendte Malaria Konsortium i studie 1, da det kan være et udtryk for et mere dybdegående kendskab forud for specialiets undersøgelse. Derfor kan det stadig være en plausibel hypotese, at et indgående forhåndskendskab til Malaria Konsortium kan forklare valg af EA.

3.5 Studie 3.

De foregående studier har ikke kunne understøtte hypoteserne, at det er muligt at påvirke valg af EA gennem 2 forskellige primings. Spørgsmålet er så, om individuelle forskelle mellem mennesker kan forklare om nogle er mere tilbøjelige til at vælge EA end andre. I dette studie belyses en baggrundsundersøgelse, i form af et spørgeskema, som forsøgsdeltagerne fra de foregående eksperimenter (studie 1 og 2) besvarede inden de deltog i selve eksperimenterne. Sigtet med studie 3 er at undersøge 2 primære hypoteser der angår deltagernes individuelle forskelle. Studiets første hypotese er, at rationel tænkning kan forklare valg EA i kontekst af velgørenhed. EA bliver betegnet som en kombination af moralfilosofi og rationelle beslutninger (Macaskill, 2015). I kapitel 1 (jf. sektion 2.4.1) blev det argumenteret, at hypotesen om at individer med højere evne til rationel tænkning vælger EA, endnu ikke er blevet testet. Antagelsen om at rationel tænkning bliver forbundet med EA, kan skyldes, at EA baserer sig på fornuft og videnskabeligt ræsonnement. Med udgangspunkt i Stanovich' (2012) udlægning af rationalitet, er dette dog forbundet med en svag definition af rationalitet. Ofte er svage

definitioner af rationalitet, forbundet med den type, der kan findes i ordbøger, og som kan spores tilbage til Aristoteles' idé om, at mennesker er det eneste dyr, der kan handle baseret på ræsonnement (*reason*) (Stanovich, 2012). En stærk definition af rationalitet er imidlertid mere specifik, og indebærer at rationalitet er en egenskab, som kan måles i grader (Stanovich, 2012). Stanovich' har defineret rationalitet som: ”*the distance of the thought or behavior from the optimum defined by a normative model*” (Stanovich, 2012), p. 344). Denne forståelse er mere specifik, og indebærer, at der kan være individuelle forskelle i menneskers evne til rationalitet. Med udgangspunkt i denne forståelse, så vil dette studie belyse om evnen til rationel tænkning, er forbundet med at vælge EA i kontekst af velgørehed.

Desuden udforsker dette studie de individuelle forskelle, der kan være i menneskers personlighed, og om dette kan have en indflydelse på, hvem der vælger EA i velgørehed. En velegnet metode til at udforske personlighedens rolle i psykologiske fænomener er gennem måling af personlighedstræk (Ashton & Lee, 2007). Som det fremgik i kapitel 1 (jf. sektion 2.4.2), så er *FMM*, eller *big five*, den mest empirisk understøttede personlighedsmodel i psykologien. Desuden har HEXACO vist sig at være et fornuftigt alternativ til FFM med introduktionen af Honeste-Humility trækket. Ingen af disse modeller er endnu blevet udforsket i relation til EA. Derfor er det oplagt at udforske denne hypotese i indeværende studies undersøgelse af personlige dispositioner indflydelse på EA. Studiets anden primære hypotese er derfor, at bestemte personlighedstræk kan påvirke valg af EA i kontekst af velgørehed.

3.5.1 Metode

Demografiske karakteristika for studie 3 (N = 115)

Variable	Frekvens	Procent
	(N)	(%)
Køn		
Kvinde (= 1)	98	85.2
Mand (= 0)	17	14.8
Alder		
16-20 (= 1)	15	13.0
21-25 (= 2)	89	77.4
25-30 (= 3)	2	1.7
31-35 (= 4)	5	4.3
36+ (= 5)	4	3.6

Forsøgsdeltagere

Dette studie indfanger det samlede antal deltagere som både deltog i baggrundsundersøgelsen, samt i eksperiment 1 og 2 (jf. studie 1 og 2). En udfordring ved undersøgelsen var, at pga. adskillelsen mellem baggrundsundersøgelse og eksperimenterne, så gav det anledning til, at nogle deltagere ikke besvarede undersøgelsen, men deltog i eksperiment 1 eller 2, mens andre besvarede baggrundsundersøgelsen, men deltog ikke i eksperimenterne. Dette udgjorde i alt 85 delvise besvarelser som blev ekskluderet fra dette studie. Studiet endte derfor med et sample på 115 psykologistuderende (98 kvinder, jf. tabel 1) som besvarede hele undersøgelsen (baggrundsundersøgelse + eksperiment 1 eller 2). De fleste deltagere angav deres alder mellem 21-25 ($N = 89$, $M_{age} = 2.08$, $SD = .79$) Som det fremgik af eksperiment 2, så udgjorde samplet nogle gengangere af deltagere i både eksperiment 1 og 2 ($N = 41$).

Materialer:

Cognitive reflection test: CRT7+1

Til at undersøge hypotesen om at rationalitet forklarer valget af EA, blev inkluderet en måling af evnen til rationel tænkning, i form af en modificeret version af *Cognitive Reflection Test (CRT7)*. Testen er designet til at måle deltagernes evne til at overskride egne præpotente svar som ikke er korrekte, og i stedet dykke ned i yderligere refleksion som leder til det rigtige svar (Toplak et al., 2014). Shane Frederick udformede oprindeligt testen med en 3-item form. Toplak, West og Stanovich udvidede herfra CRT3 til at indeholde yderligere 4 items, så det blev en 7-item version (Toplak et al., 2014).

Testen indeholder oprindeligt 7 items som baserer sig på *dual-proces teorien* (Toplak et al., 2014). Det blev vurderet at denne skala kunne bruges til at måle deltagernes evne til rationel tænkning, baseret på at testen afspejler rationalitet som værende evnen til at reflektere nøje over en problemstilling og overskride præpotente svar (ud fra system 1 processering) for nå frem til en korrekt løsning (gennem system 2 processering). Den originale CRT3 har vist sig at være en potent prædiktor for at klare sig godt på *rational thinking tasks*. I dette studie indgik 8 items på dansk som er blevet udformet og modificeret af vejlederen for dette speciale. Oprindeligt blev CRT7 anvendt som en delmængde af et meget større antal items. Ved en reduktion gennem faktoranalyse, viste det sig at 8 items gav højere faktoriel styrke og højere Cronbach's Alfa. En item består af en problemstilling som deltageren skulle løse (fx: "5 maskiner er 5 minutter om at producere en dingnot. Hvor længe vil 100 maskiner være

om at lave 100 dingenotter?") (Se appendix D) Svaret blev angivet af deltageren i tekstform. For at kunne udarbejde en skala, blev tekstformen omkodet til værdierne 1 (rigtigt svar) og 0 (forkert svar). Derefter blev alle items sammenlagt, hvilket resulterede i, at rationalitetsskalaen gik fra 1 (laveste score) til 8 (højeste score), baseret på hvor mange items hver deltager havde besvaret korrekt. Skalaen havde en Cronbach's alpha = .67.

Personlighedstræk: HEXACO 60, 3 stks version og neuroticisme fra IPIP 50-item

Til at undersøge hypotesen om at bestemte personlighedstræk kan forudsige tendensen til at vælge EA, blev anvendt personlighedstesten HEXACO-60 som er en kort personlighedstest, der måler de 6 dimensioner fra HEXACO personlighedsmodellen. Den korte version udspringer fra en længere version kaldet HEXACO-personality-inventory-revised (Ashton & Lee, 2009).

Fordelen ved at bruge HEXACO-60 er, at den er relativt kort og tager typisk mindre end 10 minutter for deltagerne at gennemføre, hvilket er ideelt for en kortvarig eksperimentel periodekort, hvilket også var tilfældet for dette speciale. En anden fordel er, at HEXACO-60 måler personlighedstrækket Honesty-Humility.

Der blev yderligere inkluderet 10 items, mhp. at indfange neuroticisme-trækket fra FFM, da neuroticisme og emotionality ser ud til at være distinkte i deres indhold på nogle områder (jf. sektion 2.4.2). De 10 Items fra neuroticisme-trækket blev hentet fra fra The International Personality Item Pool (IPIP-50). Det betyder at skalaen blander elementer fra både HEXACO og Big-five personlighedsmodellerne med i alt 7 træk: Honesty-humility, emotionality, extraversion, agreeableness, conscientiousness, openness to experience og neuroticisme. Der indgår i alt 40 items i den anvendte personlighedstest for specialets eksperiment. En item består af et udsagn (fx "jeg har ofte humørsvingninger") som deltageren skal identificere sig med, og udsagnet scores på en 5-point- eller 7-point likert skala fra 1 ("meget uenig") til 5 ("meget enig").

Effektiv altruisme (EA)

Måling af EA er i dette studie en samlet variabel af målingerne fra eksperimenterne i studie 1 og 2, så den inkluderer deltagernes valg af velgørenhed på tværs af begge eksperimenter. Dette skyldes, at der er fokus på de personlighedsmæssige dispositioner fra baggrundsundersøgelsen og deres indflydelse på EA-variablen som indgik i begge eksperimenter.

Kendskab til velgørehedsorganisationerne

Målingen af kendskab var den samme som i studie 1 og 2, men udgør i dette studie 2 samlede variable for de besvarelser, der blev givet i eksperiment 1 og 2 for henholdsvis kendskab til kræftens bekæmpelse (1 = kender, 0 = kender ikke) og kendskab til Malaria konsortium (1 = kender, 0 kender ikke).

Procedure

Det særskilte i dette studie er, at deltagerne gennemførte en baggrundsundersøgelse i form af et spørgeskema hjemmefra i et naturalistisk setting udenfor laboratoriet. I spørgeskemaet besvarede deltagerne en række items relateret til målinger af rationalitet (CRT7+1), samt personlighedstræk (HEXACO 60 + neuroticisme, IPIP-50). Det skal bemærkes, at det naturlige miljø ikke fordrer den samme grad af kontrol som det eksperimentelle laboratorium, hvilket kan give anledning til støj i deltageres besvarelser. Det er fx muligt, at deltageres besvarelser kan være påvirket af distraheringer eller lignende for deltageres miljø. Det kan dog tilføjes, at de anvendte skalaer er meget robuste med en stor mængde empiri bagved sig, der har demonstreret høj reliabilitet i form af intern konsistens for både målinger af personlighedstrækkene (Ashton & Lee, 2009; Gow et al., 2005), samt rationalitet (Toplak et al., 2014), hvilket kan retfærdiggøre, at de kunne anvendes udenfor laboratoriet.

Efter forsøgsdeltagerne havde besvaret baggrundsundersøgelsen derhjemme, mødte de op til et af de 2 eksperimenter (nogle deltog i begge) og fulgte proceduren som blev præsenteret under studie 1 og 2, hvor de besvarede målingen af EA, hvorefter de markerede, deres kendskab til de 2 velgørenhedsorganisationer. Det var væsentligt at overveje tidslinjen ift. baggrundsundersøgelse og efterfølgende deltagelse i eksperimentet. Det kan antages, at enhver måling, der går forud for den næste vil have en form for indflydelse på deltagerne og dermed, de besvarer den resterende del af undersøgelsen. Sigtet var at måle deltageres individuelle forskelle uden at det, ligesom ved eksperiment 1 og 2, blev en forudgående priming. Derfor besvarede deltagerne baggrundsundersøgelsen flere dage forinden de deltog i eksperiment 1 eller 2 (jf. studie 1 og 2), hvilket var med til at sikre, at undersøgelsen fungerede uafhængigt af eksperimenternes resultater. Den eksperimentelle fase er en del af den fremhævede procedure for studie 3, fordi det var i laboratoriet, at målingen af EA og deltageres kendskab indgik.

3.5.2 Resultater

Tabel 1: Deskriptiv statistik for kontinuære variable (N = 115)

	Variable	M	SD	Range	Min.	Max.
IV	Rationality	3.53	1.98	7.00	1.00	8.00
IV	Honesty-Humility	35.85	5.20	27.00	19.00	46.00
IV	Emotionality	35.78	5.22	30.00	18.00	48.00
IV	Extraversion	33.23	5.31	28.00	16.00	44.00
IV	Agreeableness	33.04	5.86	34.00	10.00	44.00
IV	Conscientiousness	37.56	5.58	28.00	21.00	49.00
IV	Openness to experience	33.21	5.09	25.00	19.00	44.00
IV	Neuroticism	31.68	6.76	35.00	15.00	50.00
DV	EA	3.37	1.73	6.00	1.00	7.00

M = Mean, SD = Standardafvigelse, IV = uafhængig variable, DV = Afhængig variabel,

Ligesom i foregående studier blev samme hypotese testet om, hvorvidt deltagernes kendskab fra begge studier kunne forklare valg af EA. Samlet set var der flere deltagere som kendte til Kræftens Bekæmpelse (N = 114) end deltagere som ikke gjorde (N = 3). Derimod var der få, der havde kendskab til Malaria Konsortium (N = 20) og væsentligt flere som ikke havde kendskab (N = 97). Der blev kørt en HMR-analyse med 2 niveauer for at undersøge hypotesen. Niveau 1 inkluderede kontrolvariablene køn og alder og viste en model, som ikke var signifikant $F(2, 113) = 1.43, p = .25, R^2 = .03$. Heraf kontrolvariablene kunne ikke forklare EA (M = 3.45, SD = 1.73) signifikant. Niveau 2 inkluderede kendskab og viste en model som heller ikke var signifikant $F(4, 82) = 1.04, p = .39, R^2 = .04$. KendskabKræft ($B = .84, SE = 1.02, t = 0.83, p = .41$) og KendskabMalaria ($B = .32, t = 1.21, p = .23$) kunne ikke forklare variansen i EA signifikant. Hypotesen blev derfor ikke understøttet.

Tabel 3: Hierarkisk MR-analyse af rationalitet med EA som afhængig variabel (N = 115)

Uafhængige variable	R ²	R ² change	B	SE	β
Niveau 1	0,04				
(Konstant)			2.01	1.13	
1. Køn (kontrol)			-0.18	.36	-.05
2. Alder (kontrol)			.31	.21	.14
3. KendskabKræft			.84	1.02	.08
4. KendskabMalaria			.32	.44	.07
Niveau 2	0,04	0,00			
(Konstant)			1.99	1.16	
1. Køn (kontrol)			-0.18	.37	-.05
2. Alder (kontrol)			0.31	.21	.14
3. KendskabKræft			.84	1.03	.08
4. KendskabMalaria			.32	.44	.07
5. Rationality (CRT7+1)			0.01	.08	.01

R² = R-squared, B = Ustandardiseret beta, SE = Standard error for koefficienter, β = Standardiseret beta

Note: Køn (0 = "mand", 1 = "kvinde"), Alder (1 = "16-20", 2 = "21-25"; 5 = "36+"), KendskabKræft/KendskabMalaria (0 = kender ikke, 1 = Kender)

For teste hypotesen om, at rationel tænkning kunne forklare valg af EA, blev kørt en HMR med kontrol af køn, alder og kendskab. Tabel 3 viser resultatet af analysen, som blev foretaget på 2 niveauer. Resultatet viste at niveau 1 ikke var signifikant $F(4, 111) = 1.04, p = .39, R^2 = .04$, samt at ingen af de inkluderede kontrolvariable var signifikante prædiktors for EA. Niveau 2 viste ligeledes en model som ikke var signifikant ved inklusion af rationalitet: $F(5,110) = 0.14, p = .54$, hvor $R^2 = .04$. Ud fra model 2 kan det fremhæves, at rationalitet ($t = .08, p = .94$) ikke kunne forklare variansen i EA signifikant.

Tabel 4: Hierarkisk multipel regressionsanalyse med EA som uafhængig variabel (N = 115)

Uafhængige variable	R ²	R ² change	B	SE	β
MODEL1	0,005				
(Konstant)			1.95	1.17	
1. Køn			-0.17	.37	-.04
2. Alder			0.30	.21	.14
3. KendskabKræft			0.85	1.03	.08
4. KendskabMalaria			0.30	.45	.07
5. Rationality			0.02	.08	.02
MODEL 2	0,09	0,09			
(konstant)			-4.905	2.93	
1. Køn			-0.55	.41	-.15
2. Alder			0.28	.23	.13
3. KendskabKræft			1.221	1.034	.11
4. KendskabMalaria			0.43	.45	.09
5. Rationality			-0.02	.08	-.02
6. Honesty-Humility			0.00	.04	.00
7. Emotionality			0.07	.04	.20
8. Extraversion			0.02	.04	.07
9. Agreeableness			0.05	.03	.15
10. Concienciousness			-0.02	.03	-.07
11. Openness			0.06	.03	.16
12. Neuroticism			0.04	.04	.16

R² = R-squared, B = Ustandardiseret beta, SE = Standard error for koefficienter, β = Standardiseret beta

Note: Køn (0 = "mand", 1 = "kvinde"), Alder (1 = "16-20", 2 = "21-25"; 5 = "36+"), KendskabKræft/KendskabMalaria (0 = kender ikke, 1 = Kender)

Studiets anden primære hypotese angående personlighedsstræks indflydelse på valg af EA, blev analyseret med HMR, hvor der blev kontrolleret for køn, alder, kendskab, samt rationalitet. Tabel 4 viser HMR-analysen med 2 niveauer. Resultatet viste at niveau 1 ikke var signifikant ved inklusion af kontrolvariable: $R^2 = .05$, $F(4, 110) = 1.02$ $p = .40$. Herunder var ingen af de inkluderede kontrolvariable signifikante.

Resultatet for niveau 2 viste også en model som ikke var signifikant, men dog forbedret relativt til den første, når variablene for personlighedstræk blev tilføjet i modellen: $R^2 = .09$, $F(11,99) = 0.91$ $p = .53$. Ud fra model 2 var ingen af de inkluderede variable signifikante, dog var Openness-strækket en marginalt signifikant prædiktør for valg af EA ($t = 1.81$ $p = .07$).

Som en eksplorativ post-hoc analyse, valgte jeg at foretage en multipel-regressionsanalyse (MR) med stepwise inklusion, for at se hvilke variable der ville indgå i en model som kunne forklare mest af variansen i EA. Resultatet viste en model som signifikant kunne forklare en mindre portion af

variansen i EA $R^2 = .05$, $F(1, 113) = 5.62$ $p = .02$, hvorunder Openness-trækket ($B = .07$, $SE = .03$ $t = 2.37$, $p = .02$) var den eneste signifikante forklaring på valg af EA.

3.5.3 Diskussion af studie 3

Der lader ikke til at være understøttelse for at evnen til at tænke rationelt har indflydelse på valg af EA i kontekst af velgørenhed. Resultatet bryder derfor med forestillingen om at EA er forbundet med en evne til at tænke rationelt. Dette er interessant at diskutere ud fra Stanovich' definition af rationalitet som er: " ... *the distance of the thought or behavior from the optimum defined by a normative model*" (Stanovich, 2012), p. 344). Her kan stilles spørgsmålet til, hvad der er en normativ model for at donere rationelt. Effektive altruister vil hævde, at man bør redde flest mulige mennesker med sine donationer, givet at man i forvejen har besluttet sig for at donere (Caviola et al., 2021; MacAskill, 2015). Her er præmissen, at det er ønskværdigt at redde det største antal menneskeliv gennem omkostningseffektivitet og expected value og derfor er det rationelt at donere omkostningseffektivt. Men dette er stadig et moral-filosofisk perspektiv på altruisme, som en rationel agent ikke nødvendigvis tilslutter sig eller har interesse i. En rationel agent kunne lige såvel træffe beslutninger ud fra en egeninteresse. Fx kunne en spekulation være, at de deltagere, der scorede højere på CRT lige såvel kunne donere til kræftens bekæmpelse ud fra andre interesser end en EA normativ interesse. Dette kunne være tilfældet, hvis deltageren har haft kræft tæt inde på sig selv, eller sin nærmeste sociale kreds. Her kunne en interesse i så fald være at prioritere hjælp til sine nærmeste. Der kan altså ikke sluttes af præferencedrevet valg af velgørenhed er irrationelt, da den normative model for velgørenhed kan adskille sig fra den model som er defineret ud fra EA. Dette studie bidrager altså med en implikation om, at rationalitet ikke er en forudsætning for at træffe effektive altruistiske valg.

Resultaterne understøttede desuden heller ikke hypotesen om, at visse personlighedstræk kunne forklare variansen i valg af EA. Undtagelsesvist kan fremhæves personlighedstrækket Openness som var en marginal signifikant prædiktor for variansen i EA, når der blev taget højde for de andre personlighedstræk, rationalitet og kontrolvariable i modellen. Den eksplorative MR-analyse med stepwise inklusion fandt desuden, at Openness var den eneste signifikante prædiktor i en model med højest forklaring af varians i EA. Dette er dog kun understøttelse for, at openness, kunne være en spændende hypotese at undersøge i fremtidig forskning af individuelle forskelles betydning for valg af EA, da Openness ikke er signifikant, når der kontrolleres for de resterende variable i undersøgelsen.

Tidligere har forskning demonstreret en positiv sammenhæng mellem aktørens grad af openness og øgede donationer, hvis modtageren identificeres som en fremmed, (jf. sektion 2.4.2). Det kunne skyldes, at openness-trækket generelt er kendetegnet ved stræben efter det originale og usædvanlige (Nettle, 2006). Det er muligt, at der er noget ved Malaria Konsortium, som gør at deltagere med højere Openness er tilbøjelige til at vælge dette alternativ. Det kunne konstateres, at der ikke er nogen signifikant forklaring ved deltagernes kendskab til nogen af de 2 velgørehedsalterantiver, som kunne forklare valg af EA, hvilket kunne give en implikation af, at dette ikke nødvendigvis er det ukendthed ved Malaria Konsortium, der får deltagerne til at vælge den. Dog kunne det være, at deltagere med højere openness er mere åbne overfor idéen om at bruge omkostningseffektivitet til at redde liv i kontekst af velgørehed, og som resultat har valgt Malaria Konsortium. Desuden er det muligt, at disse deltagere demonstrerede højere EA, fordi de godt vidste at Malaria er en sygdom som primært eksistere i fjerne tropiske lande og derfor var mere ”åbne” overfor dette valg. I så fald ville det stemme overens med den tidligere litteratur, der primært har fundet sammenhæng mellem altruisme og openness, når modtageren identificeres som en fremmed eller har en høj social afstand til deltageren (jf. sektion 2.4.2).

Studiets resultater indikerer, at der ikke er understøttelse for hypotesen om at Honesty-Humility, Emotionality, Extraversion, Agreeableness, Conscientiousness og Neuroticisme kan forklare valg af EA. Særligt resultaterne om Honesty-Humility og Agreeableness er interessante, fordi det er de træk som oftest er blevet associeret med prosocialitet og altruisme i forskningslitteraturen (Aghababaei et al., 2014; Habashi et al, 2016; Dargan & Schermer, 2022; Nettle 2006) (jf sektion 2.4.2). Resultatet for agreeableness-trækket kan potentielt forklares, ift. idéen om at empati kunne være en modpol til EA adfærd (jf. sektion 2.4.2). Agreeableness lader til at være forbundet med empati, og hvis empati er en modpol til EA, ville det i teorien kunne forklare, hvorfor agreeableness ikke hænger sammen med valg af EA. Studier i prosocial adfærd lader også til at finde sammenhæng mellem agreeableness og Honesty-Humility og altruisme rettet mod individer, som har en lav social distance til modtageren (fx venner og familie). Generelt er begge disse træk blevet associeret med ultimative forklaringer på altruisme såsom kin selektion og reciprocitet (Ashton, Lee, & Vries, 2014), men disse perspektiver ser heller ikke ud til at kunne forklare altruisme, eller EA, i kontekst af velgørehed. Derfor kan det forklare hvorfor Honesty-Humility og Agreeableness ikke forklarer EA og altruisme i velgørehed, fordi det er en kontekst, hvor alternativerne vedrører fremmed uidentificerbare modtagere, som ikke kan forklares med reciprocitet (jf. sektion 2.3.2). Samlet set, har studiet ikke kunne finde

understøttelse for, at personlighedstræk forklare EA i kontekst af velgørenhed. Der er dog flere nuancer til disse fund, som kan diskuteres i hele den måde specialets undersøgelse er blevet udarbejdet. Dette er et anliggende for næste kapitel.

Kapitel 4: Generel diskussion

Samlet set har studierne demonstreret at primings ikke ser ud til at påvirke valg af EA (Studie 1-2). Dog er der marginal understøttelse for, at priming til selvfokus med dissonans, muligvis kan påvirke til mindre valg af EA (studie 2). Samtidig ser det ud til at undersøgelsen ikke understøtter hypotesen om at rationel tænkning påvirker valg af EA. Desuden fandt undersøgelsen (studie 3) en marginal understøttelse for, at personlighedstrækket openness kan forklare valg af EA i kontekst af velgørenhed. Der blev samtidig ikke fundet understøttelse for at andre personlighedstræk kan forklare valg af EA i kontekst af velgørenhed.

4.1 Primings effekter

Rationalet for at inkludere primings i undersøgelsen var at teste, om menneskers valg af EA kan påvirkes af bestemte interventioner. Umiddelbart har eksperimenterne (studie 1 og 2) demonstreret, at der ikke er god understøttelse for, hypoteserne om, at primings kan påvirke deltageres beslutning. Der er dog en spekulativ indikation for, at priming til selvfokus med dissonans leder deltagerne til at vælge EA i mindre grad. Specialets undersøgelse er det første til at undersøge sammenhængen mellem disse primings og valg af EA. Mere forskning vil være påkrævet for at finde yderligere evidens for eller imod hypoteserne.

Den væsentligste implikation ved dette fund er, at priming til at tænke over fremtid og priming til selvfokus ikke ud fra den nuværende operationalisering lader til at kunne påvirke deltageres valg af EA. Dette kunne på den ene side stille spørgsmål til, hvorvidt primings overhovedet virker i adfærdseksperimenter. Herunder har der været meget kontrovers angående, at mange priming effekter ikke lader sig replikere (Cesario, 2014). På den anden side behøver denne konstatering ikke være et udtryk for at primings ikke kan have en effekt på et outcome. Som Cesario (2014) også påpeger, så bør man i stedet forvente at priming effekter er meget sensitive overfor eksperimentets omstændigheder og deltageres karakteristika. Samtidig er det også, som Molden (2014) fremhæver, ved at have øje på mekanismerne bagved primingen, at vi kan forstå hvorfor de har virket og om det giver anledning til

at de skal modificeres (Molden, 2014). Fx kunne det diskuteres at fremtids-primingens effekt kan meget vel være blevet udfordret af eksterne omstændigheder, fx udbruddet af krigen i Ukraine som fandt sted på eksperimenters tidspunkt (jf. sektion 3.3.3). Desuden kan det være denne priming har været for overfladisk i dens udformning (jf. sektion 3.3.3) og at et design der tillader mere dyb involvering med primingens indhold vil kunne give anledning til en effekt. Samtidig kunne der i højere grad detekteres en marginalt større effekt ved priming til dissonans, hvilket kan vidne om at designet ved denne priming muligvis fungerer bedre til at ændre deltagerens sindelag. Et fremtidigt forskningsdesign med eventuelle modifikationer til de afprøvede priming, vil kunne give yderligere indsigt til denne diskussion. Det er altså endnu for tidligt at sige noget med sikkerhed om primings til at tænke på fremtiden eller til dissonans har nogen effekt på valg af EA-velgørenhed. Dette er et anliggende for fremtidig forskning at belyse nærmere.

Det kan også diskuteres om de nuværende priming effekter vil være sensitive overfor den kontekst EA måles ud fra og som har været specialets fokus. Priming effekterne er blevet målt ud fra et valg mellem 2 velgørehedsorganisationer der har fokus på helbred. Dog er det muligt, at effekterne vil have en anden indvirkning i en anden velgøreheds kontekst. Fx kunne det være interessant at undersøge om priming til fremtiden har større indvirkning på effektiv altruisme rettet mod X-risks (jf. sektion 1.1), da fænomenet x-risks har fokus på problemer i fremtiden.

4.2 Individuelle forskelles indflydelse på EA

Specialets undersøgelse understøttede ikke, at individuelle forskelle i rationalitet kunne forklare valg af EA. Det giver umiddelbart anledning til en implikation om, at evnen til rationalitet ikke spiller nogen rolle for at træffe valg som er effektivt altruistiske. Det betyder imidlertid stadig, at EA kan være baseret på en rationel tilgang til altruisme, forudsat at man kan tilslutte sig det normative udgangspunkt, at det er ønskværdigt at gøre det bedste for flest mulige mennesker. Undersøgelsen har været med til at belyse denne forskel mellem rationelle individer, og EA som baserer sit ræsonnement på en grundantagelse, der er filosofisk-normativ. Det kunne imidlertid være relevant at teste om rationalitet påvirker valg af EA, hvis beslutningen skal træffes på baggrund af nogle andre informationer end dem som blev præsenteret ved den nuværende måling af EA. Fx kunne en modifikation af forskningsdesignet indebære, at deltagere selv skal identificere, hvilket velgørehedsalternativ som er mest omkostningseffektivt, og om evnen til at identificere dette hænger sammen med en præference for EA. Det kan ikke udelukkes, at rationalitet kan forudsige tendens til EA i nogle andre kontekster end den som er blevet testet i indeværende speciale, men foreløbigt har indeværende undersøgelse

demonstreret, er der ikke understøttelse for, at individer med højere rationalitet træffer effektivt altruistiske beslutninger.

Udover resultatet for rationalitet, så fandt undersøgelsen heller ingen signifikant understøttelse for at personlighedstræk kan forklare valg af EA. Der er dog en marginal understøttelse for at Openness kan forklare valg af EA. Dette fund peger umiddelbart på, at valg af EA i kontekst af velgørenhed ikke er influeret af individers personlighedstræk. Det som kan overvejes er, om de fulde dimensioner af HEXACO + Neuroticisme indfanger nuancerne af personlighed. Dimensionerne bygger på faktoranalyse, som er den samme forudsætning for, at man kan snakke om HEXACO som et alternativ til Big Five (jf. kapitel 1, sektion). De store modeller kan ses ud fra en hierarkisk arkitektur, hvor der øverst forefindes de overordnede dimensioner (fx openness) og derfra kan disse dimensioner dekonstrueres i facetter, som yderligere kan dekonstrueres til en masse single-items som korrelerer med hinanden (Paunonen & Ashton, 2001). Jo mere der dykkes ned i deltaljerne (facetter og single-items), jo mere vil det være muligt at få øje på nuancer i, hvad det er i personligheden, der forudser fænomener, såsom EA i kontekst af velgørenhed. Noget tyder på at facetter fra en faktor i nogle sammenhænge kan forudsige adfærd i lige så høj grad eller bedre end hele faktoren kan (Paunonen & Ashton, 2001). Det er muligt, at nogle facetter i fx Openness, forudser valg af EA, hvor andre ikke gør. Dette kunne lige såvel være tilfældet for de andre HEXACO dimensioner eller neuroticisme-trækket. Facetter kan forstærke det indtryk som de overordnede dimensioner giver af et fænomen (Costa, Paul T. & McCrae, 1995). Derfor kunne det være spændende at lave analyser af EA ud fra facetter, eller endda single-items som udspringer fra de overordnede dimensioner, for at se om de i højere grad kan forudse valg af EA, end de overordnede dimensioner af modellerne kan. Det som resultaterne af specialets undersøgelse på nuværende tidspunkt kan bidrage med, er at der potentielt ser ud til at være noget i Openness to Experience-trækket som kan forklare valg af EA. Men det er muligt, at der også er noget i de resterende personlighedstræks facetter som kan forklare effektiv altruisme.

4.3 EA som måling

Alle studier har benyttet den samme måling af EA, og det kan være relevant at diskutere egenskaberne bagved denne måling, fordi det har konsekvenser for, hvad det specifikt er, der forstås ved EA i specialets undersøgelse. Målingen har været inspireret med afsæt i, hvordan EA lader til at blive introduceret for mennesker, der skal tage stilling til velgørenhed i hverdagen. Ud fra denne kontekst

blev det spekuleret, at elementer såsom autoritetstroskab spiller en rolle, fordi der ofte benyttes velgørehedsevaluators til at guide folks beslutninger. Desuden blev det spekuleret at EA måtte være relativt ukendt, da idéen ser ud til at være ny i Danmark (jf. kapitel 1, sektion), hvilket også blev understøttet af den procentvise fordeling af kendskab til de 2 velgørehedsorganisationer blandt deltagerne (jf. studie 1,2 og 3). Det kan så diskuteres, hvor valid målingen er for fænomenet. På den ene side kunne det observeres, at deltagerne umiddelbart ikke valgte velgørehed på baggrund af kendskab til organisationerne. Det betyder, at de deltagere som i højere grad valgte Malaria Konsortium, ikke valgte det på baggrund af en dybdegående indsigt i organisationens arbejde. Dog var der et fåtal som havde et forhåndskendskab til organisationen i studie 1, og her kunne faktisk observeres en positiv effekt på valg af effektiv altruisme. Men for de fleste blev beslutningen taget på baggrund af noget andet end kendskab til organisationerne. Beslutningen mellem de 2 alternativer kan afhænge af nogle specifikke elementer i konteksten, såsom hvilke velgørehedsorganisationer der skulle vælges mellem, hvilket formål de arbejder på og hvordan disse er blev præsenteret. I denne kontekst bliver EA præsenteret ud fra en velgørehedsevaluators anbefaling af formålet. Så her lægges op til at den effektive altruistiske beslutning træffes på baggrund af autoritetstroskab, og ikke pga. evnen til selv at gennemskue det effektive valg. Dette kan have væsentlig betydning for, hvilke elementer i psyken som aktiveres. I denne kontekst er det muligt, at Openness-trækket aktiveres, men i en anden sammenhæng kunne det være nogle andre individuelle dispositioner i personligheden som blev aktiveret. Hvis konteksten er afgørende for, hvilke mekanismer i psyken som aktiveres, vil det betyde at effektiv altruistisk adfærd kan måles på forskellige måder, og give anledning til forskellige resultater. Dette kan både have konsekvenser for om rationalitet spiller en rolle, eller hvilke personlighedstræk som aktiveres i konteksten. Jeg vil argumentere for, at dette ikke skal ses som en begrænsning i specialets operationalisering af EA. I stedet kan det ses som en styrke, at der er blevet indfanget en specifik kontekst og at det samtidig åbner op for at EA kan undersøges i forskellige kontekster, som muligvis vil give anledning til andre resultater af, hvilke mekanismer, der spiller en rolle for valg af effektive altruistiske alternativer til velgørehed. Den eksisterende litteratur har allerede undersøgt forskellige mekanismer, der ser ud til at påvirke valg af EA, såsom social distance, konformitet, social konformitet og risikoafvigende adfærd (jf. kapitel 1, sektion). Specialet undersøgelse har derfor bidraget ved at udforske endnu en kontekst for effektiv altruistisk adfærd og hvilke mekanismer, der ser ud til at have betydning og hvilke der ikke gør. Implikationen for fremtidig forskning i EA er at undersøge forskellige kombinationer af donationskontekster og mekanismer der kunne drive disse. Et sådant forskningsprogram vil kunne danne en nuanceret forståelse af effektiv altruistisk adfærd, hvad der

ligger til grund for adfærden, og hvordan man evt. kan intervenere med forskellige primings. Fremtidig forskning kan med fordel undersøge hypoteserne fra indeværende speciale på nogle af de eksisterende målinger til EA i litteraturen, fx The identifiable victim effect, katastrofeafværgning eller risikovillighed (jf. sektion 2.4.1). Desuden har indeværende speciale demonstreret, at det er væsentligt at teste, om de teoretiske grundantagelser, såsom rationalitet, rent faktisk har betydning for diverse målinger af EA (jf. sektion 2.4.1).

Der kan desuden knyttes nogle overvejelser til skalaen, der måler EA i indeværende undersøgelse. Proceduren blev fulgt med udgangspunkt i tidligere målinger af valg mellem velgørenhed som benyttede en 7-trinsskala (jf Caviola et al., 2020), hvilket muliggør at effektiv altruisme kan måles dimensionalt. Det kan imidlertid også have givet anledning til en respons bias i indeværende undersøgelse, hvor deltagere kan finde på at svare i midten af skalaen eller tæt på midten (Pavlov et al., 2021). Dette kan have betydning for validiteten, fordi den anvendte 7-point skala har et midtpunkt (= 4), som i virkeligheden hverken er tættere på Malaria Konsortium (= 7) eller Kræftens Bekæmpelse (= 1), hvilket i praksis betyder, at deltagerne udviser en ubeslutsomhed ved at ligge omkring midten. Desværre vil en sådan besvarelse ikke kunne afspejle det valg som skal træffes i virkeligheden, som er karakteriseret ved dikotomi, hvilket vil sige, at enten vælger individet at donere til det ene eller andet velgørenhedsalternativ. Derfor kan den kontinuerlige skala stadig argumenteres for at være et fornuftigt værktøj til at måle beslutning om velgørenhed. Den kontinuerlige skala gør det nemmere at se om variable har en effekt på graden af sikkerhed mennesker har om det valg som de træffer. En måde fremtidig forskning kunne modificere designet ville være at anvende en lige pointskala, såsom en 6-point skala, hvilket ville give en større indsigt i, om deltageren er overvejende sikker på det ene eller andet alternativ i sit valg.

4.4 "Begrænsninger" ved specialet

Det kan være relevant at fremhæve nogle omstændigheder som kan anses som "begrænsninger" ved specialet og dens undersøgelse samt diskutere, hvad de omvendt byder på at muligheder ift. indsigter, samt for fremtidig forskning i fænomenet. Karakteristika ved forsøgsdeltagerne har betydning for, hvad forskningsresultaterne kan sige noget om ift. EA-adfærd i "den virkelige verden". Det kan konstateres, at samplet har nogle meget homogene karakteristika. Det består primært af kvinder, i en aldersgruppe af ca. 21-25 år som går på en specifik videregående uddannelse. På den ene side kan dette anses som en begrænsning ift. hvor meget resultaterne kan generaliseres til en bredere

population, som ofte bliver tilskrevet ”kvantitativ forskning”. Problemet med en sådan kritik er imidlertid, at det er et vilkår ved forskning, at det er afgrænset til de ressourcer og omstændigheder, der er til rådighed. Som Baldursson (2020, p. 114) henviser til, så er det væsentligt at snakke om ”rime-lighed” i forskning. Det er umuligt at overveje alle faktorer, der ikke kan forklares eller ikke har kunne inkluderes i forskningen. I specialets undersøgelse har stikprøvens homogenitet været et vilkår, da rekrutteringsprocessen er vanskelig og afgrænset til de studerende som kunne rekrutteres gennem studie-credits, da andre muligheder ville afhænge af økonomiske ressourcer og funding, som ikke har været en mulighed for dette speciale. En anden måde at anskue den homogene gruppe er imidlertid den mulighed for præcision, der faktisk er i det vi undersøger, hvilket således ikke længere gør det til en begrænsning. Det er væsentligt at kunne pege på nogle tendenser som vedrører unge universitets-studerende, som er kvinder specifikt. Dette er et bidrag til den psykologiske forskning, som giver anledning til nogle indsigter som kan modificeres og opdateres med fremtidig forskning som også har adgang til rekruttering af deltagere med andre demografiske variable.

I specialet er det blevet spekuleret at empati er en central komponent, der driver forskellige former for altruisme, men som konsekvens kan være modpol til EA (jf. sektion 2.3.2). På den ene side har jeg diskuteret, at empatien som modpol til EA, yderligere understøttes i denne undersøgelse af, at personlighedstrækket agreeableness, ikke lader til at kunne forklare valg af EA, på trods af, at litte-raturen peger på, at agreeableness hænger sammen med empati. På den anden side er sammenhængen mellem empati og EA ikke blevet undersøgt i dette speciale direkte, og derfor ville det være en oplagt hypotese at teste empirisk for at se, om den teoretiske spekulation finder empirisk understøttelse, da det er muligt at empati imod forventning kan forklare valg af effektiv altruisme i en positiv retning.

Til sidst kan nævnes specialets motivation for at undersøge EA som udspringer af nogle normative utilitaristiske standpunkter fra EA. EA har i den sammenhæng mødt kritik. Fx kan det rigide fokus på omkostningseffektivitet fra EA betyde, at det ikke er muligt at redde de fattigste fattige mennesker i verden, da situationen oftest vil kræve en multidimensionel intervention som er noget mere omkost-ningsfuld. Nogle kritikere vil hævde at EA’s fokus på omkostningseffektivitet derfor er uforsvarligt, fordi de fattigste fattige mennesker også er dem som har det allerværst (Gabriel, 2017). Et andet eksempel er, at EA potentielt har nogle metodiske biases, der gør at nogle effektive organisationer bliver overset, fordi de arbejder med problemstillinger, der ikke lader sig måle på samme måde som de standarder, der er blevet fastsat af EA-relaterede velgørenhedsevaluators (fx Givewell) (Gabriel,

2017). Jeg vil dog argumentere for, at disse udfordringer ikke kan bruges til at afskrive EA, som et fornuftigt udgangspunkt for at prioritere økonomiske ressourcer globalt set. Det skyldes, at EA (som organisation og bevægelse) guides af et tværfagligt forskningsfællesskab, der anerkender de metodiske udfordringer, hvilket også skaber interne uenigheder i forsøget på at finde de svar, der kan maksimere velfærd for flest mennesker. Herunder indledes forskningsprogrammer for at optimere målinger for de fænomener som EA er interesseret i, fx omkring hvordan man kan forbedre målinger af velfærd eller prioritere blandt problemstillinger, også kaldet *global priorities research* (se fx Happier Lives Institute, 2022, Research Agenda;). Desuden kan det rent pragmatisk argumenteres, at videnskab netop er det bedste redskab mennesket har for at kunne komme nærmere en sandhed (herunder hvad der maksimerer velfærd for de fleste liv), men som uundgåeligt altid vil have nogle metodiske begrænsninger knyttet til de anvendte måleredskaber. Og videnskabeligt ræsonnement er en kerneværdi, der driver EA (Centre For Effective Altruism, 2022).

5. Konklusion

Indeværende speciale har undersøgt fænomenet effektiv altruisme (EA). Motivationen bag specialet udsprang på den ene side af nogle normative argumenter om, at mennesker bør donere mere effektivt, med henblik på at redde flest mulige liv. På den anden side udsprang motivationen af en undren over, at nogle mennesker faktisk er villige til at donere til effektivt til velgørenhed, da velgørenhed i sig selv er en altruistisk adfærd, der ser ud til at bryde med eksisterende teorier om altruisme. Derfor blev en empirisk undersøgelse udformet med henblik på at besvare følgende problemformulering: *Hvilke individuelle forskelle i mennesker kan forklare tendensen til at vælge EA i konteksten af velgørenhed? Og hvordan påvirkes beslutningstagningen gennem interventioner med primings?*

I kapitel 1 blev argumenteret for følgende definition af altruisme: ” *Altruisme er al hjælpeadfærd der primært eller alene gavner modtageren*”. Herefter uddybede jeg, hvad der skal forstås ved EA, og hvordan det afgrænses i konteksten af velgørenhed. EA baserer sig på spørgsmålet om, hvordan mennesker kan gøre den størst mulige positive forskel for levende organismer, og benytte evidens og omhyggeligt ræsonnement til at finde et svar. I kontekst af velgørenhed handler EA om at anskue forskellen mellem velgørehedsorganisationer ud fra deres effektivitet, hvilket måles ud fra analyser af bl.a. *omkostningseffektivitet* og *expected value*.

Samme kapitel præsenterede nogle eksisterende perspektiver på altruisme, med henblik på en kritisk diskussion af, hvad de forklarer omkring altruistisk adfærd. Her var det gennemgående argument, at de eksisterende ultimative perspektiver på altruisme antager en bytte-økonomisk model for altruistisk adfærd, som ikke kan forklare adfærd relateret til velgørenhed og EA. Det samme kunne argumenteres om empati, som er den primære proksimale mekanisme, der er blevet argumenteret for lægge bag altruistisk adfærd. Empati og EA kunne her argumenteres for at være modpoler. Specialet argumenterede derfor, at EA velgørenhed udfordrer eksisterende teorier om altruisme.

Til sidst i teoriafsnittet, blev den eksisterende psykologiske forskning i EA opsummeret som værende i en ny og eksplorativ fase. Der blev her argumenteret for forskningsfeltets udfordringer, og hvordan det har inspireret til specialets forskningsdesign. Herunder blev det argumenteret, at specialet ville bidrage til forskningsfeltet med en unik undersøgelse af, om priming kunne påvirke valget af EA i kontekst af velgørenhed, samt om forudgående evne til rationalitet og personlighedstræk kunne forklare forskelle i valget.

I kapitel 2 blev specialets undersøgelse præsenteret i form af en række eksplorative pilotstudier. Der blev argumenteret for styrkerne ved en eksperimentel metodologi og brugen af statistik som var de primære elementer i specialets samlede undersøgelse. Herefter blev de 3 studier præsenteret. Studie 1 og 2 udgjorde eksperimentelle manipulationer med primings. Studie 1 undersøgte hypotesen om priming til at tænke enten positivt eller negativt om fremtiden kunne forklare valg af EA i kontekst af velgørehed. Studiets resultater viste, at primingen ikke kunne forklare valg af EA. Mulige forklaringer på dette fund blev diskuteret. I studie 2 blev undersøgt om priming til dissonans kunne forklare valg af EA i kontekst af velgørehed. Studiet fandt, at denne priming ikke kunne forklare valg af EA signifikant, men marginalt, samt at der ikke var gennemsnitlig forskel i valg EA mellem studie 1 og 2. Mulige årsager til disse fund blev ligeledes diskuteret. I studie 3 blev hypotesen undersøgt, om evnen til rationel tænkning og personlighedstræk kunne forklare valg af EA i kontekst af velgørehed. Studiet viste, at rationel tænkning og personlighedstræk ikke kunne forklare valg af EA, men at Openness havde en marginal signifikant effekt på EA. Disse fund blev diskuteret. Kapitel 3 udfoldede en generel diskussion af resultaternes implikationer og mulige modifikationer for fremtidig forskning. Specialet har besvaret problemformuleringen ved at demonstrere, at der ikke er meget understøttelse for at de inkluderede personlighedstræk kunne forklare valg af EA i kontekst af velgørehed, men at Openness-trækket muligvis kan. Desuden er det væsentligt at rationalitet ikke kunne forklare valg af EA. Det ser heller ikke ud til at valg af EA kunne påvirkes gennem de inkluderede primings. Dette studiet har åbnet for nogle nye hypoteser, som fremtidig forskning kan belyse nærmere omkring psykologien bag effektiv altruistisk adfærd.

Referenceliste

Abrams, D., & Hogg, M. A. (1998). *Social Identifications A Social Psychology of Intergroup Relations and Group Processes*. Taylor and Francis.

Aghababaei, N., Mohammadtabar, S., & Saffarinia, M. (2014). Dirty Dozen vs. The H factor: Comparison of the Dark Triad and Honesty–Humility in prosociality, religiosity, and happiness. *Personality and Individual Differences*, 67, 6-10.
10.1016/j.paid.2014.03.026

American Psychological Association. (2022). *Prosocial behavior*. apa.psychnet.org. Retrieved 09-03-2022, from <https://psycnet.apa.org/thesaurus/item?term=prosocial>

Animal Charity Evaluator. (2016). *Why farmed animals?* www.animalcharityevaluators.org. Retrieved 28-02-2022, from <https://animalcharityevaluators.org/donation-advice/why-farmed-animals/>

Ashton, M. C., & Lee, K. (2007). Empirical, Theoretical, and Practical Advantages of the HEXACO Model of Personality Structure. *Pers Soc Psychol Rev*, 11(2), 150-166. 10.1177/1088868306294907

Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO–60: A Short Measure of the Major Dimensions of Personality. *Null*, 91(4), 340-345. 10.1080/00223890902935878

-
- Ashton, M. C., Lee, K., & de Vries, R. E. (2014). The HEXACO Honesty-Humility, Agreeableness, and Emotionality Factors: A Review of Research and Theory. *Pers Soc Psychol Rev*, 18(2), 139-152. 10.1177/1088868314523838
- Baldursson, E. B. (2020). Eksperimenternes muligheder: fra standardformulering til kreativ udforskning. In: *Metodernes praksis. Bind II: Realistisk Metode i Psykologien* (pp. 205-238). Aalborg Universitetsforlag.
- Baldursson, E. B. (2020). Evolutionær realisme som perspektiv. In: *Metodernes praksis. Bind II: Realistisk Metode i Psykologien* (pp. 205-238). Aalborg Universitetsforlag.
- Baldursson, E. B. (2020). Realisme – Statistik og virkelighed. In: *Metodernes praksis. Bind II: Realistisk Metode i Psykologien* (pp. 205-238). Aalborg Universitetsforlag.
- Batson, Ahmad, & Stocks. (2010). In Dunning D. (Ed.), *Social Motivation*. Taylor & Francis Group.
- Baumann, D. J., Cialdini, R. B., & Kendrick, D. T. (1981). Altruism as hedonism: Helping and self-gratification as equivalent responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 1039-1046. 10.1037/0022-3514.40.6.1039
- Ben-Ner, A., & Kramer, A. (2011). Personality and altruism in the dictator game: Relationship to giving to kin, collaborators, competitors, and neutrals. *Personality and Individual Differences*, 51(3), 216-221.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.04.024>
-

-
- Bergh, R., & Reinstein, D. (2021). Empathic and numerate giving: The joint effects of victim images and charity evaluations. *Social Psychological and Personality Science*, 12(3), 407-416. 10.1177/1948550619893968
- Berman, J. Z., Barasch, A., Levine, E. E., & Small, D. A. (2018). Impediments to Effective Altruism: The Role of Subjective Preferences in Charitable Giving. *Psychol Sci*, 29(5), 834-844. 10.1177/0956797617747648
- Bloom, P. (2016). *Against empathy: the case for rational compassion*
- Bloom, P. (2017). Empathy and Its Discontents. *Trends in Cognitive Sciences*, 21(1), 24-31. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2016.11.004>
- Caviola, L., Faulmüllert, N., Everett, J. A. C., Savulescu, J., & Kahane, G. (2014). The evaluability bias in charitable giving: Saving administration costs or saving lives? *Judgment and Decision Making*, 9(4), 303-315. <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-84905158089&partnerID=40&md5=4e5eab46c9821f68cb2a9699e223cf7f>
- Caviola, L., Schubert, S., & Greene, J. D. (2021). The psychology of (in)effective altruism. *Trends in Cognitive Sciences*, 25(7), 596-607.
10.1016/j.tics.2021.03.015
- Caviola, L., Schubert, S., & Nemirow, J. (2020). The many obstacles to effective giving. *Judgment and Decision Making*, 15(2), 159-172.
- Caviola, L., Schubert, S., Teperman, E., Moss, D., Greenberg, S., & Faber, N. S. (2020). Donors vastly underestimate differences in charities' effectiveness. *Judgment and Decision Making*, 15(4), 509-516.
-

-
- Centre For Effective Altruism. (2022). *Centre For Effective Altruism*. Centre-foreffectivealtruism.org. Retrieved 20-09-2022, from <https://www.centre-foreffectivealtruism.org/>
- Cesario, J. (2014). Priming, Replication, and the Hardest Science. *Perspect Psychol Sci*, 9(1), 40-48. 10.1177/1745691613513470
- Charity Navigator. (2022). *Giving statistics*. charitynavigator.org. Retrieved 03-03-2022, from <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=42>
- Clavien, C., & Chapuisat, M. (2013). Altruism across disciplines: one word, multiple meanings. *Biology & Philosophy*, 28(1), 125-140. 10.1007/s10539-012-9317-3
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 64, 21-50. 10.1207/s15327752jpa6401_2
- Costa, P., & Mccrae, R. (1992). Neo PI-R professional manual. *Psychological Assessment Resources*, 396
- Cuff, B. M. P., Brown, S. J., Taylor, L., & Howat, D. J. (2016). Empathy: A Review of the Concept. *Emotion Review*, 8(2), 144-153. 10.1177/1754073914558466
- Dahl, A., & Paulus, M. (2019). From Interest to Obligation: The Gradual Development of Human Altruism. *Child Development Perspectives*, 13(1), 10-14. <https://doi.org/10.1111/cdep.12298>

Dargan, S., & Schermer, J. A. (2022). Predicting altruism with personality “beyond” the Big Five. *Personality and Individual Differences*, 185, 111258.

<https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111258>

de Waal, Frans B. M. (2008). Putting the Altruism Back into Altruism: The Evolution of Empathy. *Annual Review of Psychology*, 59(1), 279-300. 10.1146/annurev.psych.59.103006.093625

Effective Altruism. (2020). *Introduction to effective altruism*. Effectivealtruism.org.

Retrieved 04-03-2022, from <https://www.effectivealtruism.org/articles/introduction-to-effective-altruism>

Fang, Y., Dong, Y., & Fang, L. (2019). Honesty-humility and prosocial behavior: The mediating roles of perspective taking and guilt-proneness. *Scandinavian Journal of Psychology*, 60(4), 386-393. 10.1111/sjop.12551 [doi]

Feigin, S., Owens, G., & Goodyear-Smith, F. (2014). Theories of human altruism: a systematic review. *Journal of Psychiatry and Brain Functions*, 1, 5.

10.7243/2055-3447-1-5

Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford university press.

Gabriel, I. (2017). Effective Altruism and its Critics. *Journal of Applied Philosophy*, 34(4), 457-473. <https://doi.org/10.1111/japp.12176>

Gow, A. J., Whiteman, M. C., Pattie, A., & Deary, I. J. (2005). Goldberg’s ‘IPIP’ Big-Five factor markers: Internal consistency and concurrent validation in Scotland. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 317-329.

<https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.01.011>

Greene, J. (2013). *Moral tribes: Emotion, reason, and the gap between us and them*.

Penguin Press.

Guo, Q., Sun, P., & Li, L. (2018). Why neurotic individuals are less prosocial? A multiple mediation analysis regarding related mechanisms. *Personality and Individual Differences, 128*, 55-61. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.02.026>

Habashi, M. M., Graziano, W. G., & Hoover, A. E. (2016). Searching for the Prosocial Personality: A Big Five Approach to Linking Personality and Prosocial Behavior. *Personality & Social Psychology Bulletin, 42*(9), 1177-1192.

10.1177/0146167216652859 [doi]

Hamilton, W. D. (1964). The genetical evolution of social behaviour. I. *Journal of Theoretical Biology, 7*(1), 1-16. [https://doi.org/10.1016/0022-5193\(64\)90038-4](https://doi.org/10.1016/0022-5193(64)90038-4)

Hill, C. E. (2009). *Helping skills: Facilitating, exploration, insight, and action, 3rd ed.* American Psychological Association.

Huber, M., Van Boven, L., McGraw, A. P., & Johnson-Graham, L. (2011). Whom to help? Immediacy bias in judgments and decisions about humanitarian aid. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 115*(2), 283-293.

10.1016/j.obhdp.2011.03.003

Hysenbelli, D., Rubaltelli, E., & Rumiati, R. (2013). Others' opinions count, but not all of them: Anchoring to ingroup versus outgroup members' behavior in charitable giving. *Judgment and Decision Making, 8*(6), 678-690. <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-84888862691&partnerID=40&md5=e0d900f3512ec8ba3590af9d8bb17aa9>

<https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-84888862691&partnerID=40&md5=e0d900f3512ec8ba3590af9d8bb17aa9>

Jaeger, B., & van Vugt, M. (2022). Psychological barriers to effective altruism: An evolutionary perspective. *Current Opinion in Psychology*, *44*, 130-134.

<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.09.008>

Kristeller, J. L., & Johnson, T. (2005). CULTIVATING LOVING KINDNESS: A TWO-STAGE MODEL OF THE EFFECTS OF MEDITATION ON EMPATHY, COMPASSION, AND ALTRUISM. *Zygon*, *40*(2), 391-408.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-9744.2005.00671.x>

Kurzban, R., Burton-Chellew, M., & West, S. A. (2015). The Evolution of Altruism in Humans. *Annual Review of Psychology*, *66*(1), 575-599. 10.1146/annurev-psych-010814-015355

Law, K. F., Campbell, D., & Gaesser, B. (2022). Biased Benevolence: The Perceived Morality of Effective Altruism Across Social Distance. *Pers Soc Psychol Bull*, *48*(3), 426-444. 10.1177/01461672211002773

Lee, K., & Ashton, M. C. (2008). The HEXACO Personality Factors in the Indigenous Personality Lexicons of English and 11 Other Languages. *Journal of Personality*, *76*(5), 1001-1054. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00512.x>

Lewin, K. (1951) *Field Theory in the Social Sciences: Selected Theoretical Papers*. New York: Harper

MacAskill, W. (2015). *Doing Good Better: How Effective Altruism Can Help You Make a Difference*. New York, USA: Gotham Books.

-
- McGrath, A. (2017). Dealing with dissonance: A review of cognitive dissonance reduction. *Social and Personality Psychology Compass*, 11(12), e12362.
<https://doi.org/10.1111/spc3.12362>
- Molden, D. C. (2014). Understanding Priming Effects in Social Psychology: An Overview and Integration. *Social Cognition*, 32, 243-249.
10.1521/soco.2014.32.suppl.243
- Nesse, R. M. (2018). Tinbergen's four questions: Two proximate, two evolutionary. *Evolution, Medicine, and Public Health*, 2019(1), 2. 10.1093/emph/eoy035 [doi]
- Nettle, D. (2006). The evolution of personality variation in humans and other animals. *American Psychologist*, 61(6), 622-631. 10.1037/0003-066X.61.6.622
- Oakley, B. (2013). Concepts and implications of altruism bias and pathological altruism. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110, 10408-10415.
10.1073/pnas.1302547110
- Oda, R., Machii, W., Takagi, S., Kato, Y., Takeda, M., Kiyonari, T., Fukukawa, Y., & Hiraishi, K. (2014). Personality and altruism in daily life. *Personality and Individual Differences*, 56, 206-209. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.09.017>
- Online Etymology Dictionary. (2021). *Altruism*. Retrieved 30-10-2021, from <https://www.etymonline.com/word/altruism>
- Ord, T. (2020). *The Precipice: Existential Risk and The Future of Humanity*. Hachette Books.

-
- Pătra, L., Martínez-Tur, V., Gracia, E., & Moliner, C. (2019). Why do people spend money to help vulnerable people? *PLoS ONE*, *14*(3)10.1371/journal.pone.0213582
- Paunonen, S. V., & Ashton, M. C. (2001). Big Five factors and facets and the prediction of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *81*, 524-539. 10.1037/0022-3514.81.3.524
- Pavlov, G., Shi, D., Maydeu-Olivares, A., & Fairchild, A. (2021). Item desirability matching in forced-choice test construction. *Personality and Individual Differences*, *183*, 111114. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111114>
- Pfattheicher, S., Nielsen, Y. A., & Thielmann, I. (2021). Prosocial behavior and altruism: A review of concepts and definitions. *Current Opinion in Psychology*, *44*, 124-129. S2352-250X(21)00154-8 [pii]
- Piccinini, G., & Schulz, A. W. (2019). The Ways of Altruism. *Evolutionary Psychological Science*, *5*(1), 58-70. 10.1007/s40806-018-0167-3
- Preston, S. D., & de Waal, Frans B. M. (2002). Empathy: Its ultimate and proximate bases. *Behavioral and Brain Sciences*, *25*(1), 1-20. 10.1017/S0140525X02000018
- Ramsey, G. (2016). Can altruism be unified? *Studies in History and Philosophy of Science Part C: Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences*, *56*, 32-38. <https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2015.10.007>
- Sapolsky, R. M. (2017). *Behave: the biology of humans at our best and worst*

-
- Singer, P. (2015). *The most good you can do: How effective altruism is changing ideas about living ethically*. Yale University Press.
- Singer, P., 1946-. (2009). *The life you can save: acting now to end world poverty*. First edition. New York : Random House, 2009] ©2009.
- Slovic, P. (2010). If I look at the mass I will never act: Psychic numbing and genocide. *Emotions and Risky Technologies*, 37-59.
- Stanovich, K. E. (2012). On the distinction between rationality and intelligence: Implications for understanding individual differences in reasoning. (pp. 433-455). Oxford University Press.
- The World Bank. (2021). *Poverty Overview*. <https://www.worldbank.org/>. Retrieved 03-10-2021, from <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview#1>
- Toplak, M. E., West, R. F., & Stanovich, K. E. (2014). Assessing miserly information processing: An expansion of the Cognitive Reflection Test. *Thinking & Reasoning*, 20(2), 147-168. 10.1080/13546783.2013.844729
- Trivers, R. L. (1971). The Evolution of Reciprocal Altruism. *The Quarterly Review of Biology*, 46(1), 35-57. <http://www.jstor.org/stable/2822435>
- United Nations. (2020). *The Sustainable Development Goals Report 2020*. <https://www.verdensmaalene.dk/sites/default/files/udgivelser/the-sustainable-development-goals-report-2020.pdf>
- Warneken, F., & Tomasello, M. (2009). The roots of human altruism. *British Journal of Psychology*, 100(3), 455-471. <https://doi.org/10.1348/000712608X379061>

-
- Webster, J. D., Vowinckel, J., & Ma, X. (2021). The Meaning of Temporal Balance: Does Meaning in Life Mediate the Relationship Between a Balanced Time Perspective and Mental Health? *Europe's Journal of Psychology*, 17(1), 119-133. 10.5964/ejop.2415 [doi]
- West, S. A., Griffin, A. S., & Gardner, A. (2007). Evolutionary Explanations for Cooperation. *Current Biology*, 17(16), R661-R672. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2007.06.004>
- Wildschut, T., Sedikides, C., Arndt, J., & Routledge, C. (2006). Nostalgia: Content, triggers, functions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(5), 975-993. 10.1037/0022-3514.91.5.975
- Wilson, T. D., Aronson, E., & Carlsmith, K. (2010). The art of laboratory experimentation. (pp. 51-81). John Wiley & Sons, Inc. 10.1002/9780470561119.socpsy001002
- Wynn, K., Bloom, P., Jordan, A., Marshall, J., & Sheskin, M. (2018). Not Noble Savages After All: Limits to Early Altruism. *Curr Dir Psychol Sci*, 27(1), 3-8. 10.1177/0963721417734875

Appendix A - fremtidspriming

Positiv fremtid priming, inspireret af BTPS

Du præsenteres nu for 5 udsagn. Hvor enig eller uenig er du med hver enkelt. Sæt et kryds i hver linje, hvor du føler, at det er mest passende:

	Helt uenig	Uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Enig	Meget enig
1. Jeg er fuld af forventninger til min fremtid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Når jeg ser fremad, bliver jeg mere energisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Det opmuntrer mig at tænke på hvor jeg vil være i mit liv om nogle år	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Jeg har mange ambitioner for min fremtid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Mine fremtidsdrømme, er det der primært motiverer mig nu	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Negativ fremtid priming, inspireret af BTPS

Du præsenteres nu for 5 udsagn. Hvor enig eller uenig er du med hver enkelt. Sæt et kryds i hver linje, hvor du føler, at det er mest passende:

	Helt uenig	Uenig	Lidt uenig	Lidt enig	Enig	Meget enig
1. Jeg er bange for at de problemer der bekymrer mig nu, vil fortsætte længe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Jeg er meget bekymret for at jeg på et tidspunkt vil opleve en krise eller modgang i mit liv	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Jeg er meget bekymret for, at mit liv i fremtiden vil ændre sig i en negativ retning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Jeg er bange for, at ændringer i den økonomiske og politiske situation vil true min fremtid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tanken om, at jeg i fremtiden ikke kan nå mine mål, bekymrer mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Appendix B – måling af EA

”Du vil nu blive præsenteret for 2 forskellige velgørenhedsorganisationer, der fokuserer på forskellige problemstillinger.”

” Alternativ 1: Kræftens bekæmpelse. Organisationen blev grundlagt i 1928 og har derfor en lang historie. Målet med organisationen er, at færre får kræft, flere overlever sygdommen, samt at flere patienter får et bedre liv efter kræft. Ved at donere til kræftens bekæmpelse støtter du organisationen i forskning, forebyggelse og hjælp til kræftpatienter og pårørende.

”Alternativ 2: Malaria Konsortium. Målet med organisationen er at forbedre og redde menneskers liv gennem evidensbaserede programmer, der bekæmper sygdomme, særligt Malaria. En uafhængig velgørenhedsevaluator vurderer, at indsatser mod Malaria er den mest effektive måde at redde menneskeliv lige nu. Ved at donere til Malaria konsortium støtter du forebyggelse, diagnostik og behandling af nogen af de mest dødelige sygdomme på verdensplan.”

”Antag nu at du skulle donere et beløb til velgørenhed. Hvilken af de 2 typer velgørenhed ville du fortrække at donere til?”

	1	2	3	4	5	6	7	
Helt klart ”Kræftens bekæmpelse”	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Helt klart ”Ma- laria Kon- sor- tium”

Appendix C - Kendskab

”Er du bekendt med de 2 velgørehedsorganisationer? Angiv herunder:”

- 1. Jeg kender til Kræftens Bekæmpelse
- 2. Jeg kender til Malaria Konsortium
- 3. Jeg kender til begge
- 4. Jeg kender ingen af dem

Appendix D – CRT7+1

Item 1:

En badmintonketcher og en fjerbold koster samlet 110 kroner. Ketcheren koster 100 kroner mere end fjerbolden. Hvor meget koster fjerbolden i kroner: _____

Item 2

Forestil dig, at du har to bakker der indeholder sorte og hvide marmorkugler. Der er en stor bakke med 100 marmorkugler og en lille bakke med 10 kugler. Kuglerne ligger i et lag. Du kan trække en kugle (med bind for øjnene) fra enten den store eller den lille bakke. Hvis du trækker en sort marmorkugle, har du vundet 1000 kroner. På den lille bakke er der 1 sort marmorkugle og 9 marmorhvide kugler. På den store bakke er der 8 sorte marmorkugler og 92 hvide marmorkugler. Hvilken bakke vil du trække fra:

- Den store bakke
- Den lille bakke

Item 3

5 maskiner er 5 minutter om at producere en dingnot. Hvor længe vil 100 maskiner være om at lave 100 dingnotter? Antal minutter: _____

Item 4

Den unge forskeraspirant har af sin chef fået opgaven at dyrke en langsomt voksende bakterie i en petri-skål. Han poder indledningsvist petri-skålen med en enkelt bakterie. Dagen efter er der 2. Efter 5 dage er der 16. Efter 48 dage er petri-skålen helt dækket til. Den unge forsker afleverer petri-skålen til sin chef. Hun kigger på den og siger: Det er for meget, bakterierne må kun dække det halve. Efter hvor mange dage burde forskeraspiranten have stoppet forsøget?

Antal dage: _____

Item 5

Johan og Inge arbejder på et kontor, hvor der er opstillet stande med nedkølede vandbeholdere. Johan kan tømme en beholder på 6 dage, mens Inge er 12 dage om at tømme en beholder. Hvor længe er de om at tømme en beholder sammen? Antal dage: _____

Item 6

Marie havde længe drømt om at købe sig en motorcykel. Langt om længe købte hun en brugt motorcykel for 6000 kroner. Men så kom hun i tvivl, satte en annonce på den blå avis og hun fik et godt tilbud. Marie solgte motorcyklen for 7000 kroner. Men så faldt hun over den samme årgang og model i meget bedre tilstand. Den kostede så 8000 kroner. Marie købte motorcyklen, men var lidt i tvivl om det var det hun ville. Efter lidt tid besluttede hun sig for at købe en el-bil. Hun solgte

motorcyklen for 9000 kroner. Hvor meget har Marie tjent på sine handler. Antal kroner: _____

Item 7

Hanne fortæller tit denne anekdote ved festlige lejligheder. Hun var både den 15tende bedste studerende i sin klasse, og den 15tende værste. Hvor mange elever var der i klassen.

Antal elever: _____

Item 8

En terning med 4 røde sider og 2 grønne sider bliver kastet 60 gange. Før hvert kast bedes du om at vurdere, hvorvidt en rød eller grøn side vil vende opad. Forestil dig, at du får 50 kroner for hver korrekt forudsigelse. Du vil selvfølgelig tjene så meget som muligt. Hvilken af de følgende strategier vil du anvende for at give flest korrekte svar:

- a. Følger din mavefornemmelse og skifter til grøn efter en række med mange røde kast, og til rød efter en række med mange grønne kast
- b. Vælger oftest den mest sandsynligt farve (rød), men vælger grøn efter en lang række med røde kast.
- c. Bygger dine svar på en model for sandsynlige resultater (4 gange for rød og 2 gange for grøn), det vil sige at du vælger rød to gange hyppigere end grøn.
- d. Vælger rød alle 60 gange.
- e. Vælger oftere rød end grøn, men skifter efter lange rækker med samme farve.

Appendix E – dissonans priming

Efterfølgende og på de næste sider angives 20 ord, 4 per side. Vi vil anmode dig om at afkrydse de ord, som du mener, kan beskrive dig. Giv dig god tid.

Free-choice opgaven

Item 1:

- Arbejdsom
- Behagelig
- Retfærdig
- Rummelig

Item 2:

- Sikker
- Grundig
- Selvstændig
- Samarbejdsvillig

Item 3:

- Punktlig
- Fleksibel
- Tålmodig
- Målrettet

Item 4

- Respekteret
- Omgængelig
- Værdsat
- Betydningsfuld

Item 5

- Kreativ
- Klog
- Afklaret
- Betænksomt

Forced-choice opgaven

På de næste 10 sider præsenteres du for valg, der afspejler hverdagens udfordringer. På hver side angives ordpar. For hvert ordpar skal du afkryds det ord, som du mener, at passer bedst på dig.

Item 1

	1	2	
Arbejdsom	☐	☐	Behagelig

Item 2

	1	2	
Retfærdig	☐	☐	Hensynsfuld

Item 3

	1	2	
Sikker	☐	☐	Grundig

Item 4

	1	2	
Selvstændig	☐	☐	Samarbejdsvillig

Item 5

	1	2	
Punktlig	☐	☐	Fleksibel

Item 6

	1	2	
Item 7	☐	☐	Målrettet
	1	2	
Item 8	☐	☐	Omgængelig
	1	2	
Item 9	☐	☐	Betydningsfuld
	1	2	
Item 10	☐	☐	Klog
	1	2	
	☐	☐	Betænsom